

ЗАКОН
ЗА УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ВЪЗПИТАНИЕ И
ПОДГОТОВКА

Дял първи
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда обществените отношения в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка.

(2) Системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка осигурява условия за придобиване на образование и/или на професионална квалификация, както и за пълноценно развитие на личността като активен и отговорен гражданин, способен да постигне успешна социална реализация при спазване на законите на страната и зачитане на правата на другите, техния език, религия и култура.

(3) Институциите в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка са училищата, детските градини и центровете за работа с деца.

(4) Организацията, институциите, управлението и финансирането на системата на професионалното образование и обучение се уреждат с отделен закон.

Чл. 2. (1) Всеки гражданин има право на равен достъп до качествено образование.

(2) Училищното обучение до 16-годишна възраст е задължително.

(3) При осъществяване на правото на образование не се допускат ограничения или привилегии, основани на раса, народност, пол, етнически и социален произход, вероизповедание и обществено положение.

(4) Правото на образование се осъществява без ограничение на възрастта.

Чл. 3. (1) Образованието е светско.

(2) Светското образование не допуска налагане на идеологически и религиозни доктрини.

(3) В училище религиите се изучават в исторически, философски и културен план чрез учебното съдържание на различни учебни предмети. Религиите може да се изучават и като самостоятелен учебен предмет в часовете за задължително избираема

или за свободноизбираема подготовка в съответствие с учебни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката.

Чл. 4. (1) Образованието в държавните и в общинските училища за българските граждани е бесплатно.

(2) Българските граждани осъществяват правото си на бесплатно образование в държавните и в общинските училища, като не заплащат такси за обучението си и ползват бесплатно училищната база за обучение и за развитие на интересите и на способностите си.

(3) Училищното образование е бесплатно за учениците в задължителна училищна възраст – деца на граждани на друга държава членка. На тези ученици се осигурява допълнително бесплатно обучение по български език, както и обучение в сътрудничество с държавите по произход по майчин език и култура при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката.

(4) Училищното образование е бесплатно за граждани на трети страни, които са:

1. с разрешено постоянно пребиваване в страната;
2. приети по актове на Министерския съвет;
3. приети по междуправителствени спогодби, в които този въпрос е уреден.

(5) В българските държавни и общински училища в страната и в чужбина може да се обучават граждани на трети страни срещу заплащане на такси, определени с тарифа, одобрена от Министерския съвет.

Чл. 5. (1) В училищата, в детските градини и в центровете за работа с деца се използва книжовният български език. Обучението и възпитанието на децата и учениците в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка осигурява условия за усвояване на книжовния български език.

(2) Учениците, за които българският език не е майчин, освен задължителното изучаване на български език имат право да изучават и майчиния си език в часовете за задължителноизбираема или за свободноизбираема подготовка по учебни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката.

(3) В училищата, в които се изучава интензивно чужд език, някои от учебните предмети може да се изучават на съответния чужд език, ако това е предвидено в училищния учебен план.

Чл. 6. (1) Децата и учениците имат право свободно да избират детската градина и училището, профила или професията, специалността от професията, както и учебните предмети, предвидени в училищния учебен план като избираеми съобразно личните си предпочитания и възможности, доколкото в този закон не е предвидено друго.

(2) За малолетните правото по ал. 1 се упражнява от техните родители или настойници, а за непълнолетните – от учениците със съгласието на техните родители или попечители.

Чл. 7. (1) Училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка се осъществяват в съответствие с национални образователни стандарти.

(2) Националните образователни стандарти определят съдържанието на подготовката и обучението, като посочват знанията, уменията и отношенията, които децата и учениците трябва да постигнат като резултати в края на предучилищната подготовка, в края на съответния етап или степен от училищното образование или в края на обучението за придобиване на професионална квалификация.

(3) Националните образователни стандарти са за:

1. предучилищното възпитание и подготовка;
2. общообразователната подготовка;
3. профилираната подготовка;
4. придобиването на квалификация по професии.

(4) Националните образователни стандарти се отнасят за всички видове училища и детски градини и за всички форми на обучение с изключение на случаите, предвидени в този закон.

(5) Знанията, уменията и отношенията, посочени в националните образователни стандарти по ал. 3, т. 1 се конкретизират в учебните програми за предучилищно възпитание и подготовка и в учебната програма за подготвителна група/подготвителен клас, а знанията, уменията и отношенията, посочени в националните образователни стандарти по ал. 3, т. 2, 3 и 4 – в учебните програми по учебните предмети от общообразователната или профилираната подготовка, съответно учебните предмети/модули от професионалната подготовка за съответния клас.

(6) Националните образователни стандарти се приемат с наредби на министъра на образованието и науката.

(7) Националните образователни стандарти може да се актуализират. Условието и редът за тяхното актуализиране се уреждат с наредбите по ал. 6.

Чл. 8. (1) Училищното обучение се осъществява чрез преминаване в последователни класове, етапи и степени.

(2) Учениците не може да повтарят успешно завършен клас или етап и повторно да придобиват образование от една и съща степен.

(3) Изключение от ал. 1 се допуска в случаите на признаване на знания, умения и отношения, придобити извън системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 9. Гражданите имат право непрекъснато да повишават образованието и квалификацията си в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка.

Чл. 10. (1) Държавата полага особена грижа за децата и учениците със специални образователни потребности, като създава подкрепяща среда и други условия за равен достъп до качествено образование и за пълноценното им включване в образователно-възпитателния процес.

(2) За децата и учениците със специални образователни потребности се осъществява включващо обучение в училищата и в детските градини с изключение на училищата и детските градини по ал. 3.

(3) За децата и учениците със специални образователни потребности, за които са изчерпани всички възможности за включващо обучение, се създават специални училища и детски градини.

(4) Обучението и възпитанието на децата и учениците със специални образователни потребности се осъществява в съответствие с националните образователни стандарти, наредбата по ал. 6 и/или по индивидуални образователни програми. Индивидуалните образователни програми се разработват в съответствие с изискванията на наредбата по ал. 6.

(5) В училищата и детските градини, в които се обучават деца и ученици със специални образователни потребности със заповед на директора се създава екип за подпомагане на тяхното обучение и възпитание. Съставът и дейността на екипа се урежда с наредбата по ал. 6.

(6) Условията и редът за обучение, възпитание и подготовка на децата и учениците със специални образователни потребности се уреждат с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 11. (1) Развитието на системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка се осъществява при спазване на принципите за прозрачност и предвидимост на основата на 10-годишни програми, приети от Народното събрание по предложение на Министерския съвет.

(2) Програмите по ал. 1 съдържат националните приоритети и цели за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, както и мерките за тяхното реализиране.

Дял втори

ИНСТИТУЦИИ

Глава първа

Определения и статут

Раздел I

Определения

Чл. 12. (1) Училището е институция в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, в която се обучават и възпитават ученици и се осигуряват условия за завършването на клас и за придобиването на степен на образование и/или на професионална квалификация.

(2) Училището може да извършва и подготовка на децата за училище една година преди постъпването им в I клас.

(3) Училището може да предоставя срещу заплащане образователни и други услуги при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката.

(4) Училището може да организира и провежда срещу заплащане квалификационни дейности за лица, навършили 16-годишна възраст, при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 13. Детската градина е институция в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, в която се отглеждат, възпитават и обучават деца от 3-годишна възраст до постъпването им в I клас и се осигурява подготовката им за училище.

Чл. 14. Центровете за работа с деца са институции в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, в които се организират допълнителни дейности, свързани с обучението, възпитанието и подготовката на децата и учениците.

Раздел II

Статут

Чл. 15. (1) Училищата, детските градини и центровете за работа с деца са юридически лица. Те придобиват качеството юридическо лице от деня на обнародване на акта за откриването им в „Държавен вестник“ освен ако в него не е предвидено друго.

(2) Училищата, детските градини и центровете за работа с деца имат:

1. наименование и символи;
2. седалище и адрес;
3. печат;
4. банкова сметка;
5. единен идентификационен код по Булстат.

(3) Държавните и общинските училища притежават печат с държавния герб.

(4) За частните училища печат с държавния герб се полага от началника на регионалния инспекторат по образованието. Редът за полагане и съхраняване на печата се определя с инструкция на министъра на образованието и науката.

Чл. 16. (1) Наименованието на училището, детската градина и центъра за работа с деца трябва да отговаря на истината, да не въвежда в заблуждение и да не накърнява обществения ред и морала.

(2) Наименованието на училището, детската градина и центъра за работа задължително се изписва на книжовния български език.

(3) Наименованието на училището и детската градина включва име, а наименованието на училището – и ясно означение на вида му по чл. 25, ал. 1 и чл. 26.

(4) Наименованието на центъра за работа с деца съдържа указание за предмета на дейност и може да включва и име.

(5) Наименованието на училището, детската градина и центъра за работа с деца може да включва и номер, както и свободно избрана добавка.

(6) Наименованието на частните училища, детски градини и центрове за работа с деца включва и означението „частно”, „частна”, „частен”.

(7) Наименованието на училището може да включва и указание за основния профил, професии или специализирана подготовка, по които училището провежда обучение.

(8) Наименованието на училище с интензивно изучаване на чужд език, в което поне три от учебните предмети се преподават на чужд език, може да включва и означението „езиково”, „езикова”, както и указание за основния чужд език, по който се провежда обучение.

(9) В наименованието на училищата с национално значение се включва означението „национално”, „национална”.

Чл. 17. (1) Седалището на училището, детската градина и центъра за работа с деца е населеното място, където се намира неговото управление.

(2) Адресът на управление на училището, детската градина и центъра за работа с деца е адресът, на който се намира някоя от сградите, в които се осъществява обучение и възпитание.

Чл. 18. (1) Държавните и общинските училища, детски градини и центрове за работа с деца имат следните основни права:

1. да придобиват, да управляват и да се разпореждат с недвижими имоти и движими вещи в съответствие със законовите изисквания;

2. да извършват квалификационна и творческа дейност и да предоставят образователни и други услуги при спазване на изискванията на този закон и актовете по неговото прилагане;

3. да реализират продукция и услуги от практическото обучение, ако това не е във вреда на образователно-възпитателния процес и при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и другите изисквания на специалните нормативни актове;

4. да придобиват права, свързани с интелектуална собственост;

5. да определят организацията, методите и средствата за обучение и възпитание;

6. да издават документите, предвидени в този закон;

7. да си сътрудничат с други училища, детски градини и центрове за работа с деца, както и с други юридически лица от страната и чужбина, да участват в международни програми и проекти в областта на образованието и обучението.

(2) Държавните и общинските училища, детски градини и центрове за работа с деца имат следните основни задължения:

1. да осъществяват подготовка, обучение и възпитание на деца и ученици в съответствие с националните образователни стандарти;

2. да създават условия за опазване на живота и здравето на децата и учениците на тяхната територия, както и при дейности, организирани от училището, детската градина или центъра за работа с деца извън територията им;

3. да организират приемането на деца и ученици в съответствие с нормативните актове и съобразно правилника за дейността си;

4. да изразходват законосъобразно и целесъобразно финансовите средства;

5. да управляват и ползват предоставената им материално-техническа база с грижата на добър стопанин.

Чл. 19. Частните детски градини, училища и центрове за работа с деца, освен правата и задълженията по чл. 18 имат и следните права и задължения:

1. да започнат дейността си най-късно до две години след обнародването на акта за откриването или преобразуването им в „Държавен вестник“;

2. да не преустановяват дейността си за повече от две учебни години;

3. да допускат контролните органи на Министерството на образованието и науката, да им предоставят всички необходими документи за извършване на проверки, както и да изпълняват техните предписания.

Чл. 20. (1) Училищата, детските градини и центрoвете за работа с деца приемат правилник за дейността си.

(2) В правилника за дейността на училището, детската градина и центъра за работа с деца се уреждат вътрешната организация, правилата за вътрешен ред и дисциплина, правата и задълженията на участниците в образователно-възпитателния процес и други въпроси, свързани с дейността на училището, детската градина или центъра за работа с деца, доколкото не противоречат на този закон.

(3) Министърът на образованието и науката издава правилници за устройството и дейността на отделните видове центрове за работа с деца по чл. 39.

Глава втора

Видове

Чл. 21. (1) Училищата, детските градини и центровете за работа с деца са държавни, общински и частни.

(2) Държавните училища, детски градини и центрове за работа с деца се финансират от държавния бюджет чрез бюджета на Министерството на образованието и науката или на друго министерство или ведомство. Предоставените им за управление имоти са публична държавна собственост.

(3) Общинските училища, детски градини и центрове за работа с деца се финансират от бюджета на общините. Предоставените им за управление имоти са публична общинска собственост.

(4) Частните училища, детски градини и центрове за работа с деца се създават по искане на местни физически и юридически лица. Частните училища и детски градини може да получават бюджетни средства при условията и по реда на този закон. Те ползват имоти – частна собственост или имоти – държавна или общинска собственост, предоставени им по реда на Закона за държавната собственост, съответно на Закона за общинската собственост.

(5) Министърът на образованието и науката организира поддържането на електронен регистър на детските градини, училищата и центровете за работа с деца.

Чл. 22. (1) Български училища, детски градини и центрове за работа с деца с чуждестранно участие се създават по искане на регистрирани в Република България или в друга държава членка сдружения, в които участва поне едно чуждестранно физическо или юридическо лице.

(2) По отношение на имотите, които ползват българските училища, детски градини и центрове за работа с деца с чуждестранно участие, се прилага чл. 21, ал. 4.

Чл. 23. (1) Чуждестранни са училищата, детските градини и центровете за работа с деца, които се създават в съответствие с международни договори, по които Република България е страна.

(2) По отношение на имотите, които ползват чуждестранните училища, детски градини и центрове за работа с деца, се прилага чл. 21, ал. 4.

Чл. 24. (1) Според организацията на процеса на възпитание и подготовка детските градини са целодневни, полудневни и седмични.

(2) В целодневните и седмичните детски градини може да се откриват яслени групи. Детски градини с яслени групи са обединени детски заведения.

Чл. 25. (1) Според етапа и степента на образование училищата са:

1. начални (I-IV клас включително);
2. прогимназиални (V-VII клас включително);
3. основни (I-VII клас включително);
4. гимназии (VIII-XII клас включително);
5. средни (I-XII клас включително).

(2) Ако това е предвидено в акта за създаването им, училищата може да осигуряват обучение и възпитание в етапи от различни степени на образованието:

1. I-X клас включително;
2. V-XII клас включително.

Чл. 26. (1) Според вида на подготовката училищата са общообразователни, профилирани, професионални и специализирани.

(2) Общообразователни са училищата, които осигуряват възможност за постигане на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка, както и за завършване на етап на образование и за придобиване на основно и на средно образование. В средните общообразователни училища може да се откриват паралелки за подготовка по определен профил или за придобиване на професионална квалификация при условията и по реда на чл. 140, ал. 3.

(3) Профилирани са училищата, които осигуряват възможност за постигане на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка и за профилираната подготовка, както и за придобиване на средно образование с подготовка по определен профил. В профилираните училища може да се откриват паралелки за придобиване на професионална квалификация при условията и по реда на чл. 140, ал. 4.

(4) Професионални са училищата, които осигуряват възможност за постигане на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка и за придобиване на квалификация по професии, както и за придобиване на средно образование и на професионална квалификация.

(5) Специализирани са училищата, които осигуряват възможност за постигане на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка, както и за

завършване на етап на образование и за придобиване на основно и на средно образование с подготовка в областта на спорта, изкуствата или културата. Специализираните училища може да осигуряват възможност и за придобиване на професионална квалификация, когато това е предвидено в специален закон.

(6) Специализирани са и гимназиите, които се откриват за ритуални нужди на религиозни институции, регистрирани при условията и по реда на Закона за вероизповеданията (духовни училища). Духовните училища осигуряват възможност за постигане на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка и за придобиване на средно образование, както и религиозно обучение в съответното вероизповедание.

Чл. 27. (1) Училище, в което се обучават ученици от I до VII клас, които пътуват от други населени места, където няма училище, и за които това е най-близкото училище, е средищно училище.

(2) Списъкът на средищните училища се приема с акт на Министерския съвет по предложение на съответните общински съвети.

(3) Критериите за включване на училища в списъка на средищните училища се определят с акт на Министерския съвет.

(4) Списъкът по ал. 2 се актуализира ежегодно до 1 октомври на съответната година и се публикува на официалната страница на Министерството на образованието и науката в Интернет.

(5) Средищните училища получават допълнително финансиране на основата на броя на пътуващите ученици по ал. 1 по правила, приети с акт на Министерския съвет.

(6) Средствата по ал. 5 включват разходи за транспорт, целодневна организация на учебния ден и столово хранене. Средищните училища разходват получените средства въз основа на програма, която може да включва и други механизми за осигуряване на равния достъп до образование. Програмата се представя на финансиращия орган едновременно с проекта на бюджет за съответната година.

Чл. 28. (1) Училище, чието закриване би довело до нарушаване на достъпа до образование, е защитено училище.

(2) Критериите за определяне на защитените училища се приемат с акт на Министерския съвет. Критериите са свързани с обективни географски и демографски фактори, наличието на пътна инфраструктура и отдалечеността на училището от най-близкото друго училище.

(3) Списъкът на защитените училища се приема с акт на Министерския съвет.

(4) Списъкът по ал. 3 се обновява ежегодно до 1 октомври на съответната година и се публикува на официалната страница на Министерството на образованието и науката в Интернет.

(5) Защитените училища не може да бъдат закривани.

(6) Защитените училища получават допълнително финансиране при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Чл. 29. (1) Училища с национално значение са училища, които:

1. са единствени в страната;

2. са с особено важно историческо и културно значение;

3. провеждат обучение по професии в стратегически за страната отрасли.

(2) Министерският съвет приема списък на училищата с национално значение по предложение на министъра на образованието и науката. Списъкът се обновява ежегодно до 1 октомври на съответната година и се публикува на официалната страница на Министерството на образованието и науката в Интернет.

(3) Училищата с национално значение са държавни.

(4) Училищата с национално значение не може да бъдат закривани.

Чл. 30. За деца и ученици със специални образователни потребности, както и за ученици с девиантно поведение може да се създават специални детски градини и специални училища.

Чл. 31. (1) Специалните училища за ученици със сензорни увреждания са от I до XII клас. В тях се насочват ученици с увреден слух или с нарушено зрение.

(2) Училищата по ал. 1 са от полуинтернатен или интернатен тип.

Чл. 32. (1) Специалните училища за ученици с умствена изостаналост са помощни училища.

(2) Помощните училища са за ученици от I до X клас.

(3) Помощните училища са от полуинтернатен или интернатен тип.

Чл. 33. (1) Специалните училища за ученици с девиантно поведение са социално-педагогически интернати и възпитателни училища-интернати.

(2) В социално-педагогическите интернати и възпитателните училища-интернати се обучават и възпитават ученици, навършили 8-годишна възраст, настанени при условията и по реда на Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

(3) Социално-педагогическите интернати са от I до X клас.

(4) Възпитателните училища-интернати са от I до XII клас.

(5) Организацията, вътрешният ред и образователно-възпитателната дейност на социално-педагогическите интернати и възпитателните училища-интернати се определят с правилник, издаден от министъра на образованието и науката.

Чл. 34. За учениците с множество увреждания не се създават самостоятелни специални училища. Те може да се обучават във всички специални училища с изключение на училищата за обучение и възпитание на ученици с девиантно поведение.

Чл. 35. (1) Специалните училища може да осигуряват придобиването на професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

(2) В помощните училища може да се организира професионално обучение за придобиване на първа степен на професионална квалификация или за придобиване на квалификация по част от професия.

Чл. 36. (1) За обучение на лица, лишени от свобода, може да се откриват училища в местата за лишаване от свобода.

(2) В училищата по ал. 1 се организира обучение за придобиване на основно или на средно образование и/или на професионална квалификация или на квалификация по част от професия.

(3) Училищата в местата за лишаване от свобода са държавни.

Чл. 37. (1) За лица, навършили 16-годишна възраст, които не се обучават в дневна форма на обучение, може да се откриват вечерни училища. В тях не може да се организира дневна форма на обучение.

(2) Във вечерните училища се организира обучение за придобиване на основно или на средно образование и/или на професионална квалификация или на квалификация по част от професия.

(3) В училищата по чл. 25, ал. 1, т. 4 и 5 и ал. 2 може да се организират паралелки с вечерна форма на обучение.

Чл. 38. (1) Български училища в чужбина са държавни училища, създадени и осъществяващи дейност на територията на друга държава в съответствие с този закон и при условията на международен договор, в случай че такъв е сключен.

(2) За български училища в чужбина се считат и училищата към дипломатическите и консулските представителства на Република България, в които се организира обучение за български граждани и българи, живеещи извън Република България, по български език и литература, по история и по география на България. Обучението се провежда по учебни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката.

(3) За осъществяване на обучението по ал. 2 българската държава осигурява учители, учебници, учебни помагала и методическа помощ.

(4) Условията и редът за организиране и провеждане на обучението по предходните алинеи се уреждат с акт на Министерския съвет.

Чл. 39. Съобразно дейността си центровете за работа с деца са:

1. за дейности, свързани с развитието на интересите, способностите и потребностите на децата и учениците в областта на науката, техниката, изкуствата, отдиha и спорта;

2. за дейности, свързани с диагностична, консултативна, рехабилитационна и корекционно-възпитателна работа с деца и ученици;

3. за дейности, свързани с ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности;

4. за дейности, свързани с педагогическа подкрепа и консултиране.

Глава трета

Откриване, преобразуване и закриване на училища, детски градини и центрове за работа с деца. Промени в училища, детски градини и центрове за работа с деца

Чл. 40. (1) Държавните и общинските училища и центрове за работа с деца и държавните детски градини се откриват, преобразуват и закриват със заповед на министъра на образованието и науката:

1. по негова инициатива – за държавните училища, детски градини и центрове за работа с деца, които се финансират чрез бюджета на Министерството на образованието и науката;

2. по негова инициатива, съгласувано с министъра на външните работи – за българските училища в чужбина;

3. по мотивирано предложение на финансиращия орган – за държавните училища, детски градини и центрове за работа с деца, които се финансират чрез бюджета на други министерства или ведомства;

4. по мотивирано предложение на кмета на общината след решение на общинския съвет – за общинските училища и центрове за работа с деца.

(2) Общинските детски градини се откриват, преобразуват и закриват със заповед на кмета на общината след решение на общинския съвет.

(3) Заповедта за откриване, преобразуване или закриване се обнародва в „Държавен вестник“ и влиза в сила от деня на обнародването освен ако в нея е посочено друго.

Чл. 41. (1) Предложенията за откриване на държавни и общински училища и центрове за работа с деца, както и предложенията за преобразуване и закриване на държавни и общински училища и центрове за работа с деца и на държавни детски градини се правят до 31 май и се разглеждат за предстоящата учебна година.

(2) Предложенията за преобразуване и закриване поради намаляване на броя на децата или учениците под нормативно определения минимум в групите или в паралелките, както и при преустановяване на образователно-възпитателния процес заради липса на деца или ученици се правят и се разглеждат целогодишно.

(3) Предложенията за откриване на държавни детски градини се правят и се разглеждат целогодишно.

Чл. 42. (1) Заповедта за откриване, преобразуване или закриване или за отказ се издава в 2-месечен срок от подаване на предложението. Заповедта може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(2) Заповедта за откриване на държавни и общински училища, детски градини и центрове за работа с деца съдържа:

1. наименованието, седалището, адреса на управление и адреса на сградата (сградите) на училището, детската градина или центъра за работа с деца, в които се организира и провежда обучение и възпитание на деца и ученици;

2. вида на училището, детската градина или центъра за работа с деца;

3. учебната година, от която училището, детската градина или центърът за работа с деца започва дейността си.

(3) Заповедта за преобразуване на държавни и общински училища, детски градини и центрове за работа с деца, освен обстоятелствата по ал. 2, за всяко от предложените за преобразуване и за създаване училища, детски градини или центрове за работа с деца съдържа и:

1. условията и реда за пренасочване на децата и учениците;

2. училището, детската градина или центъра за работа с деца, където ще се съхранява задължителната документация;

3. условията и реда за уреждане на трудовите правоотношения;

4. институциите, на които се предоставят за управление и ползване недвижимите имоти и движимите вещи в тях.

(4) Заповедта за закриване на държавни и общински училища, детски градини и центрове за работа с деца съдържа обстоятелствата по ал. 2, т. 1 и 2 и ал. 3.

(5) При закриване на държавни и общински училища, детски градини и центрове за работа с деца ползваните от тях недвижими имоти и движими вещи – държавна и общинска собственост, се предоставят за управление на други институции от системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка по реда на Закона за държавната собственост, съответно на Закона за общинската собственост.

Чл. 43. (1) В държавните и общинските училища и центрове за работа с деца и в държавните детски градини може да се извършват промени, свързани с:

1. вида на училището и детската градина;

2. адреса на управление и адреса на сградата (сградите) на училището, детската градина и центъра за работа с деца, в които се организира и провежда обучение и възпитание на деца и ученици;

3. наименованието на училището, детската градина и центъра за работа с деца;

4. финансиращия орган.

(2) Промените по ал. 1, т. 1 – 3 се извършват със заповед на министъра на образованието и науката по реда на чл. 40, ал. 1.

(3) Промените по ал. 1, т. 4 се извършват с протокол за прехвърляне на финансирането, подписан от досегашния и бъдещия финансиращ орган, след подписването на който със заповед на министъра на образованието и науката

училището, детската градина или центърът за работа с деца се преобразуват съответно в държавни или в общински.

(4) Наименованието на държавните и на общинските училища и центрове за работа с деца и на държавните детски градини може да се променя и по писмено мотивирано предложение на директора, направено въз основа на решение на педагогическия съвет, а за общинските училища и центрове за работа с деца – и по решение на общинския съвет.

(5) Промените по ал. 1 за общинските детски градини се извършват със заповед на кмета след решение на общинския съвет, а при промяна на наименованието на детските градини – и след решение на педагогическия съвет.

(6) Заповедта по предходната алинея се обнародва в „Държавен вестник“ и влиза в сила от деня на обнародването ѝ освен ако в нея е предвидено друго.

(7) Предложенията за промяна по ал. 1, т. 1 се подават до 31 май, а по ал. 1, т. 2 – 4 – целогодишно.

(8) При преминаване на държавни училища, детски градини и центрове за работа с деца на общинско финансиране имотите – държавна собственост, преминават в собственост на общината от влизане в сила на заповедта за преобразуване, като имотите – публична държавна собственост, придобиват статут на публична общинска собственост.

(9) При преминаване на общински училища, детски градини и центрове за работа с деца на държавно финансиране имотите – общинска собственост, преминават в собственост на държавата от влизане в сила на заповедта за преобразуване, като имотите – публична общинска собственост, придобиват статут на публична държавна собственост.

(10) При промяна на вида на училището и детската градина, както и при включване на училището в списъка на училищата с национално значение служебно се извършва и съответна промяна в наименованието.

Чл. 44. (1) Частните училища, детски градини и центрове за работа с деца се откриват, преобразуват и закриват със заповед на министъра на образованието и науката по искане на местни физически и юридически лица.

(2) Заповедта за откриване, преобразуване и закриване на държавни и общински училища, детски градини и центрове за работа с деца се обнародва в „Държавен вестник“ и влиза в сила от деня на обнародването ѝ, освен ако в нея е посочено друго.

Чл. 45. (1) Исканията за откриване и преобразуване на частни училища, детски градини и центрове за работа с деца се правят целогодишно.

(2) Проектите за откриване и преобразуване на частни училища и центрове за работа с деца, които са подадени до 31 октомври, се разглеждат за предстоящата учебна година освен ако кандидатът не е заявил следваща учебна година.

(3) Проектите за откриване и преобразуване на частни детски градини се разглеждат целогодишно.

Чл. 46. (1) Заповедите за откриване и преобразуване на частни училища, детски градини и центрове за работа с деца или за отказ се издават в 4-месечен срок от искането за откриване или преобразуване.

(2) Заповедта по ал. 1 се съобщава на кандидата в 3-дневен срок от издаването му и може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(3) Заповедта за откриване или преобразуване на частни училища, детски градини и центрове за работа с деца съдържа:

1. наименованието, седалището, адреса на управление, адреса на сградата (сградите), в които ще се провежда възпитанието и обучението; при използване на част от сграда се конкретизират помещенията;

2. вида на училището, детската градина и центъра за работа с деца;

3. профилите и/или професиите, по които се организира обучението;

4. правото на училището, детската градина и центъра за работа с деца да издава документите, предвидени в този закон;

5. учебната година, от която училището, детска градина и центърът за работа с деца може да започне образователно-възпитателния процес;

6. данни за лицето, получило разрешение за откриване или преобразуване;

7. данни за директора на частното училище, детска градина или центъра за работа с деца.

Чл. 47. (1) При откриване или преобразуване на частно училище министърът на образованието и науката със заповед утвърждава предложения от кандидата проект на учебен план, разработен в съответствие с наредбата по чл. 90, ал. 2, както и проектите на собствени учебни програми за задължителна професионална подготовка, когато са представени такива. В случай че се предвижда обучение в подготвителен клас, кандидатът представя и проект на учебна програма, разработена в съответствие с националните образователни стандарти за предучилищното възпитание и подготовка.

(2) При откриване или преобразуване на частна детска градина министърът на образованието и науката със заповед утвърждава предложения от кандидата проект на програма за предучилищно възпитание и подготовка и/или проект на учебна програма за подготвителна група, разработени в съответствие с националните образователни стандарти за предучилищното възпитание и подготовка.

Чл. 48. (1) Частните училища, детски градини и центрове за работа с деца се закриват:

1. по искане на лицето, получило разрешение за откриване;
2. при съществени или системни нарушения на изискванията на този закон, наредбата по чл. 61 или на националните образователни стандарти;
3. при смърт на физическото лице или при прекратяване на дейността на юридическото лице, получило разрешение за откриване;
4. когато физическото лице, получило разрешение за откриване, е осъдено с влязла в сила присъда на лишаване от свобода за умишлено престъпление;
5. когато не са започнали или са преустановили дейността си за повече от 2 години.

(2) Частните училища, детски градини и центрове за работа с деца се закриват със заповед на министъра на образованието и науката.

(3) Заповедта за закриване се обнародва в „Държавен вестник“ и влиза в сила от деня на обнародването освен ако в нея е предвидено друго.

Чл. 49. Заповедта за закриване на частни училища, детски градини и центрове за работа с деца съдържа:

1. данни за лицето, получило разрешение за откриване;
2. наименованието, седалището и адреса на управление;
3. номера на заповедите за откриване, за преобразуване и за промени и броя на „Държавен вестник“, в които те са обнародвани;
4. училищата или детските градини, към които се пренасочват децата или учениците;
5. училището, детската градина или центъра за работа с деца, където ще се съхранява задължителната документация.

Чл. 50. (1) В 1-месечен срок от настъпване на обстоятелствата чл. 48, ал. 1, т. 3 и 4 трети лица може да внесат в Министерството на образованието и науката

документите, необходими за откриване на частно училище, детска градина или център за работа с деца, за продължаване на дейността на училището, детската градина или центъра за работа с деца.

(2) Министърът на образованието и науката се произнася по искането по ал. 1 в 4-месечен срок от подаване на документите, като разрешава продължаването на дейността или закрива частното училище, детска градина или център за работа с деца.

(3) При продължаване на дейността на частното училище, детска градина или център за работа с деца настъпилата промяна се отразява в акта за откриване.

(4) Заповедта по ал. 3 се обнародва в „Държавен вестник“.

Чл. 51. (1) В частните училища, детски градини и центрове за работа с деца може да се извършват промени, свързани с:

1. наименованието на училището, детската градина или центъра за работа с деца;
2. адреса на управление, адреса на сградата (сградите), където се провежда възпитанието и обучението;
3. вида на училището, детската градина или центъра за работа с деца;
4. профилите или професиите, по които се организира обучението;
5. лицето, получило разрешение за откриване;
6. директора на училището, детската градина или центъра за работа с деца;
7. учебните планове и програми по чл. 47.

(2) Промените по ал. 1 се извършват по писмено заявление на лицето, получило разрешението за откриване, подадена в сроковете по чл. 45. Заявлението за промени по ал. 1, т. 7 за предстоящата учебна година се подава в срок до 1 март на съответната календарна година.

(3) Промените по ал. 1 се извършват със заповед на министъра на образованието и науката. Заповедта за промени по ал. 1, т. 1 – 6 се обнародва в „Държавен вестник“ и влизат в сила от деня на обнародването освен ако в нея е посочено друго.

(4) При промяна на сградата (сградите) или техния брой преместването на децата и учениците се извършва след обнародването на заповедта в „Държавен вестник“.

Чл. 52. (1) Български училища, детски градини и центрове за работа с деца с чуждестранно участие се откриват, преобразуват и закриват с решение на Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката. За исканията за откриване и преобразуване на български училища, детски градини и центрове за работа с деца с чуждестранно участие се прилагат съответно сроковете по чл. 45.

(2) Чуждестранни училища, детски градини и центрове за работа с деца се откриват, преобразуват и закриват в съответствие с международни договори, по които Република България е страна, по реда на ал. 1.

(3) Решението за откриване, преобразуване и закриване на училището, детската градина или центъра за работа с деца по ал. 1 и 2 се обнародва в „Държавен вестник“ и влиза в сила от деня на обнародването му освен ако в него е посочено друго.

Чл. 53. (1) Предложенията за откриване и преобразуване на български училища, детски градини и центрове за работа с деца с чуждестранно участие, както и предложенията за откриване и преобразуване на чуждестранни училища, детски градини и центрове за работа с деца се внасят от министъра на образованието и науката в 4-месечен срок от искането.

(2) В 1-месечен срок от внасяне на предложението по ал. 1 Министерският съвет приема решение за откриване или преобразуване или за отказ.

(3) Решението по ал. 2 се съобщава на кандидата в 3-дневен срок от издаването му и може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Решението по ал. 2 съдържа реквизитите по чл. 46, ал. 3.

Чл. 54. (1) За закриването на българските училища, детски градини и центрове за работа с деца с чуждестранно участие и чуждестранните училища, детски градини, училища и центрове за работа с деца се прилагат съответно чл. 48, ал. 1 и чл. 49.

(2) Решение за продължаване на дейността по чл. 50 се приема от Министерския съвет в 1-месечен срок от внасяне на предложението на министъра на образованието и науката.

Чл. 55. (1) За българските училища, детски градини и центрове за работа с деца с чуждестранно участие и чуждестранните училища, детски градини центрове за работа с деца се прилага съответно чл. 47.

(2) В българските училища, детски градини и центрове за работа с деца с чуждестранно участие и в чуждестранните училища, детски градини центрове за работа с деца може да се извършват промените по чл. 51, ал. 1.

(3) Промените по чл. 51, ал. 1, т. 1-6 се извършват с решение на Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката след писмено заявление на лицето, получило разрешение за откриване.

(4) Промяна по чл. 51, ал. 1, т. 7, която не е свързана с промяна на вида на училището, на подготовката, на профила или на професията, се извършва със заповед на министъра на образованието и науката.

(5) Заявлението за промени се подава в сроковете по чл. 51, ал. 2.

(6) Решението по ал. 2 се обнародва в „Държавен вестник“ и влиза в сила от деня на обнародването освен ако в него е посочено друго.

(7) При промяна на сградата (сградите) или техния брой преместването на децата и учениците се извършва след обнародването на решението в „Държавен вестник“.

Чл. 56. (1) Духовните училища се откриват и преобразуват със заповед на министъра на образованието и науката по искане на централното ръководство на регистрирано вероизповедание, направено в сроковете по чл. 45.

(2) Заповедта за откриване и преобразуване се обнародва в „Държавен вестник“ и влиза в сила от деня на обнародването освен ако в нея е посочено друго.

Чл. 57. (1) Заповедите за откриване и преобразуване на духовни училища или за отказ се издават в 4-месечен срок от искането за откриване или преобразуване.

(2) Заповедта по ал. 1 се съобщава на кандидата в 3-дневен срок от издаването му и може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(3) Заповедта за откриване или преобразуване на духовно училище съдържа реквизитите по чл. 46, ал. 3, т. 1, 4 и 5, както и данните за регистрираното вероизповедание.

(4) При откриване или преобразуване на духовно училище министърът на образованието и науката със заповед утвърждава внесения проект на учебен план, разработен в съответствие с наредбата по чл. 90, ал. 2.

Чл. 58. (1) Духовните училища се закриват:

1. по искане на централното ръководство на вероизповеданието, получило разрешение за откриване на училището;

2. при съществени или системни нарушения на изискванията на този закон, наредбата по чл. 61 или на националните образователни стандарти;

3. при прекратяване на дейността на юридическото лице на вероизповеданието, получило разрешение за откриване.

(2) Духовните училища се закриват със заповед на министъра на образованието и науката.

(3) Заповедта за закриване се обнародва в „Държавен вестник“ и влиза в сила от деня на обнародването освен ако в нея е предвидено друго

(4) Заповедта за закриване на духовно училище съдържа:

1. данни за вероизповеданието, получило разрешение за откриване;
2. наименование, седалище, адрес на управление на училището;
3. номер на заповедта за откриване, за преобразуване и за промени и брой на „Държавен вестник“;
4. училищата, към които се пренасочват учениците;
5. училището, където ще се съхранява училищната и учебна документация.

Чл. 59. (1) Учениците от закритото духовно училище се пренасочват към друго духовно училище на същото вероизповедание според възможностите на приемащото училище и желанието на учениците.

(2) Ученици от закритото духовно училище, които не желаят да продължат обучението си в училище по ал. 1, се пренасочват към държавни или общински училища.

(3) Когато съответното вероизповедание няма друго духовно училище, учениците от закритото училище се пренасочват към държавни или общински училища.

(4) В случаите по ал. 2 и 3, когато се установи различие между училищните учебни планове, учениците полагат приравнителни изпити при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 124.

Чл. 60. (1) В духовните училища може да се извършват промени, свързани с:

1. наименованието на училището;
2. адреса на управление, адреса на сградата (сградите), където се провежда образователно-възпитателния процес;
3. наименованието, седалището, адреса на управление и представителството на регистрираното вероизповедание;
4. учебните планове и учебните програми;
5. директора на училището.

(2) Промените по ал. 1 се извършват със заповед на министъра на образованието и науката по писмено заявление на централното ръководство на регистрираното вероизповедание, подадена в сроковете по чл. 45. Заявлението за промени по ал. 1, т. 4 за предстоящата учебна година се подава в срок до 1 март на съответната календарна година.

(3) Заповедта по ал. 1, т. 1 – 3 се обнародва в „Държавен вестник” и влиза в сила от деня на обнародването освен ако в нея е посочено друго.

(4) При промяна на сградата (сградите) или техния брой преместването на учениците се извършва след обнародването на заповедта в “Държавен вестник”.

Чл. 61. Условието и редът за откриване, преобразуване и закриване на училища, детски градини и центрове за работа с деца, както и за извършване на промени в тях се уреждат с наредба на министъра на образованието и науката.

Дял трети

ПРЕДУЧИЛИЩНО ВЪЗПИТАНИЕ И ПОДГОТОВКА

Глава четвърта

Постъпване и преместване в детските градини

Чл. 62. (1) Предучилищното възпитание и подготовка се осъществява в детските градини, а в случаите на чл. 69 – в детските градини и в училищата.

(2) Детските градини са за деца от 3-годишна възраст до постъпването им в първи клас.

(3) В яслени групи на обединените детски заведения може да постъпват деца от 3-месечна до 3-годишна възраст.

(4) В детските градини децата се приемат по писмено заявление на родителите (настойниците), към което се прилагат копие от акта за раждане и медицински документи.

(5) Когато броят на заявените желания за постъпване в детската градина е по-голям от броя на местата, органите на местното самоуправление и местната администрация – за общинските детски градини, съответно министърът или ръководител на ведомство – за държавните детски градини, определят критерии за попълване на местата. Критериите не може да са свързани с времето на подаване на заявлението.

(6) Постъпването на деца в частни детски градини се извършва при условия и по ред, определени в правилниците за дейността им.

(7) При постъпване на децата в частна детска градина се сключва писмен договор между родителя (настойника) и детската градина.

(8) Деца със специални образователни потребности може да постъпват в специалните детски градини, когато всички възможности за включващо възпитание и подготовка са изчерпани, при писмено изразено желание на родителите (настойниците), със заповед на министъра на образованието и науката, издадена след препоръка от екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието и след предложение на експертна комисия в Министерството на образованието и науката.

(9) Съставът и дейността на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието се определят с наредбата по чл. 10, ал. 6.

Чл. 63. (1) Броят на децата в група в държавните и общинските детски градини се определя от директора на детската градина в съответствие с наредбата по чл. 110, ал. 1.

(2) Детските градини са длъжни да приемат деца със специални образователни потребности.

(3) В детските градини в група се приемат до 2 деца със специални образователни потребности.

(4) В детските градини в група може да се приемат повече от 2 деца със специални образователни потребности по решение на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието.

Чл. 64. (1) Преместването на деца от една детска градина в друга може да се извършва целогодишно по писмено заявление на родителя (настойника) до директора на приемащата детска градина.

(2) Директорът на приемащата детска градина уведомява директора на предходната детска градина за извършеното преместване.

Чл. 65. В детските градини посещението на децата може да бъде прекъсвано и подновявано по всяко време с предварително писмено уведомяване от родителите (настойниците).

Глава пета

Съдържание на предучилищното възпитание и подготовка

Чл. 66. (1) Възпитанието и подготовката на децата в детските градини се организира и провежда в съответствие с националните образователни стандарти за предучилищното възпитание и подготовка и по утвърдени от министъра на образованието и науката програми.

(2) Програмите по ал. 1 се разработват в съответствие с националните образователни стандарти за предучилищното възпитание и подготовка и определят структурата и обема на съдържанието на подготовката по образователни направления и по възрастови групи.

(3) Предучилищното възпитание и подготовка в частните детски градини, българските детски градини с чуждестранно участие и чуждестранните детски градини може да се осъществява и по собствени програми, утвърдени от министъра на образованието и науката при откриване, преобразуване или при промени в детската градина.

(4) В предучилищното възпитание и подготовка се използват учебни помагала.

(5) За учебните помагала по ал. 4 се прилагат съответно разпоредбите на раздел III на глава десета.

Чл. 67. (1) Предучилищното възпитание и подготовка се осъществява целогодишно.

(2) Организацията на процеса на възпитание и подготовка в детските градини е полудневна, целодневна и седмична.

(3) Полудневната организация може да се осъществява преди обед или следобед по желание на родителите (настойниците).

(4) Целодневната организация освен дейностите от програмите по чл. 66, ал. 1, включва и други дейности, свързани с отдых, занимания по интереси и други допълнителни услуги съобразно индивидуалните потребности и възможности на децата и по желание на родителите (настойниците).

(5) Седмичната организация включва дейностите по ал. 4 и дейности за децата от нощуващите групи.

Чл. 68. В детските градини възпитанието и подготовката на децата със специални образователни потребности се осъществява съгласно националните образователни

станданти за предучилищното възпитание и подготовка, наредбата по чл. 10, ал. 6 и/или по индивидуални образователни програми.

Глава шеста

Подготовка на децата за училище

Чл. 69. (1) Подготовката на децата една година преди постъпването им в I клас е задължителна и се извършва по избор на родителите (настойниците) в подготвителни групи в детските градини или в подготвителни класове в училище.

(2) Организацията и методите на обучение и възпитание на децата в подготвителните класове се съобразяват с възрастовите особености на децата и съответстват на организацията и методите в подготвителните групи.

Чл. 70. (1) Децата се приемат в подготвителна група в детската градина или в подготвителен клас в училище по писмено заявление на родителите (настойниците), към което се прилагат копие от акта за раждане и медицински документи.

(2) Кметът на общината изготвя списък на децата, които следва да преминат подготовка по чл. 69 и го изпраща в срок до 15 май в детските градини и училищата на територията на съответната община.

(3) В срок до 30 септември детските градини и училищата изпращат в общината, на чиято територия се намират, сведения за децата, постъпили в подготвителна група или подготвителен клас.

Чл. 71. (1) Децата от подготвителните групи и подготвителните класове може да се преместват целогодишно в друга подготвителна група или в друг подготвителен клас, както и от подготвителна група в подготвителен клас по писмено заявление на родителите (настойниците) до директора на приемащата детска градина или училище. Преместването се извършва с удостоверение за преместване, издадено от директора на предходната детска градина или училище.

(2) Директорът на предходната детска градина или училище и директорът на приемащата детска градина или училище уведомяват писмено общината по постоянния адрес на детето и съответния регионален инспекторат по образованието за издаването на удостоверение за преместване, съответно за записването в 7-дневен срок от настъпване на съответното обстоятелство.

(3) Децата на 5-годишна възраст, постъпили в подготвителна група или подготвителен клас, може да се преместват в предходна група в детските градини с писмено заявление на родителя (настойника).

Чл. 72. (1) Подготовката на децата за училище в подготвителните групи и подготвителните класове се организира и провежда в съответствие с националните образователни стандарти за предучилищното възпитание и подготовка и по утвърдени от министъра на образованието и науката програми.

(2) Подготовката на децата за училище в подготвителните групи и подготвителните класове се организира и провежда само преди обед.

(3) В подготвителните групи и подготвителните класове се допуска отсъствие само по уважителни причини. При отсъствие на детето от подготвителната група или подготвителния клас последователно повече от 30 дни се организира допълнителна работа за постигане на необходимите знания, умения и отношения в съответствие с националните образователни стандарти за предучилищното възпитание и подготовка.

Чл. 73. За децата в подготвителните групи и подготвителните класове, които не владеят добре български език, се осигурява допълнително обучение по български език за постигане на необходимите знания, умения и отношения в съответствие с националните образователни стандарти за предучилищното възпитание и подготовка.

Чл. 74. (1) В края на подготвителната група или подготвителния клас, но не по-късно от 15 май, директорът на детската градина или училището издава удостоверение за училищна готовност.

(2) Удостоверението по ал. 1 посочва степента на училищна готовност на детето и съдържа препоръки за насочването му към подходящи форми за допълнителна работа в съответствие с установената степен на училищна готовност.

(3) Независимо от степента на училищна готовност не се допуска повтаряне на подготвителна група или подготвителен клас освен по желание на родителите (настойниците) и при условие че детето не е навършило 7-годишна възраст, както и в случаите по чл. 78, ал. 5.

Глава седма

Такси

Чл. 75. (1) За отглеждане, възпитание и подготовка на децата в държавните и общинските детски градини родителите (настойниците) заплащат такси.

(2) Не се заплащат такси:

1. за подготовката на децата за училище в подготвителна група или подготвителен клас освен в случаите по чл. 74, ал. 3;

2. в случаи, предвидени в нормативен акт.

(3) Таксите в детски градини се събират по реда на Закона за местните данъци и такси – за общинските детски градини, съответно Закона за държавните такси – за държавните детски градини.

(4) За времето, през което детето не е посещавало детската градина, не се заплаща такса.

(5) По желание на родителите (настойниците) държавните и общинските детски градини срещу заплащане може да организират дейности извън дейностите по ал. 1.

Дял четвърти

УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ

Глава осма

Общи положения

Раздел I

Видове училищно образование

Чл. 76. (1) Училищното образование според степента е основно и средно, а според подготовката е общо, профилирано и професионално.

(2) Общото образование се осъществява чрез задължителната и/или задължителноизбираемата общообразователна подготовка.

(3) Профилираното образование се осъществява чрез задължителната и/или задължителноизбираемата общообразователна подготовка и чрез профилираната подготовка.

(4) Професионалното образование се осъществява чрез задължителната и/или задължителноизбираемата общообразователна подготовка и чрез професионалната подготовка.

Раздел II

Постъпване в училище

Чл. 77. (1) Децата постъпват в I клас по писмено заявление на родителите (настойниците) до директора на избраното училище.

(2) В I клас постъпват деца:

1. навършили или които ще навършат 7 години в календарната година на постъпването;

2. навършили 6 години – по желание на родителите (настойниците) и ако имат удостоверение за училищна готовност.

(3) Заявленията по ал. 1 се подават в срок до 30 май.

(4) Записването на децата в I клас се извършва в срок до 15 юни.

(5) При неспазване на сроковете по ал. 3 и 4 детето се записва в I клас на училище, в което има незаети места.

(6) Редът за постъпване на децата в I клас, включително графикът на дейностите и необходимите документи, се определят от педагогическия съвет.

Чл. 78. (1) За деца, които следва да постъпят в I клас, но здравословното им състояние не позволява това, училищното обучение може да се отложи с една учебна година.

(2) В срок до 30 май родителите (настойниците) подават до началника на регионалния инспекторат по образованието писмено заявление, към което прилагат протокол от лекарска консултативна комисия за отлагане на постъпването в I клас.

(3) След проучване на внесените документи екипът за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието прави предложение до началника на регионалния инспекторат по образованието за отлагане на постъпването в I клас.

(4) Отлагането на постъпването на детето в I клас се извършва в срок до 30 юни със заповед на началника на регионалния инспекторат по образованието.

(5) Децата, отложени от постъпване в I клас, по желание на родителите (настойниците) и след предложение на екипа за комплексно педагогическо оценяване

към регионалния инспекторат по образованието може повторно да постъпят в подготвителна група или подготвителен клас.

Чл. 79. (1) Училището се избира от родителите (настойниците).

(2) Когато броят на заявленията за постъпване в I клас на съответното училище е по-голям от броя на местата, записването на учениците се осъществява по критерии, определени от педагогическия съвет. Критериите не може да са свързани с времето на подаване на заявлението, както и с проверка на способностите освен в случаите, предвидени в този закон.

Чл. 80. (1) Кметът на общината изготвя списък на децата, които следва да постъпят в I клас, и го изпраща в срок до 15 май в училищата на територията на съответната община.

(2) Директорите на училища изпращат в срок до 30 септември в съответната община информация за децата, постъпили в I клас.

(3) На основа на представената информация кметът на общината изпраща на началника на регионалния инспекторат по образованието списък на децата, които не са обхванати в I клас.

(4) Началникът на регионалния инспекторат по образованието и кметът на общината създават необходимата организация за обхващане на децата в I клас.

Чл. 81. (1) Постъпването на деца със специални образователни потребности в I клас се извършва след насочване от екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието.

(2) Постъпването на деца със специални образователни потребности в I клас на специалните училища се извършва, когато всички възможности за включващо обучение и възпитание са изчерпани, при писмено изразено желание на родителите (настойниците), със заповед на министъра на образованието и науката, издадена след препоръка от екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието и след предложение на експертна комисия в Министерството на образованието и науката.

Глава девета

Образователна структура

Чл. 82. (1) Степените на образование осигуряват последователност и непрекъснатост на образователно-възпитателния процес в училище.

(2) Степените на училищно образование са:

1. основно образование – от I до VII клас включително;
2. средно образование – от VIII до XII клас включително.

(3) Завършването на степен на образование гарантира усвояването на общообразователния минимум за съответната степен и създава условия за придобиването на знания, умения и отношения в съответствие с интересите и възможностите на учениците.

Чл. 83. (1) Основното образование се осъществява в два етапа:

1. начален – от I до IV клас включително;
2. прогимназиален – от V до VII клас включително.

(2) Средното образование се осъществява в два етапа:

1. първи гимназиален – от VIII до X клас включително;
2. втори гимназиален – от XI до XII клас включително.

Чл. 84. Завършването на етапи и степени на образованието се осъществява при условията и по реда на раздел I на глава тринадесета.

Глава десета

Съдържание на училищната подготовка

Раздел I

Общообразователен минимум, образователен минимум, общообразователна подготовка

Чл. 85. (1) Общообразователният минимум включва основни знания, умения и отношения по учебните предмети, изучавани в съответния етап, които осигуряват възможност за успешно преминаване на учениците в следващ етап или степен на образование. Общообразователният минимум е част от националните образователни стандарти за общообразователната подготовка.

(2) Образователният минимум включва основни знания, умения и отношения по определен учебен предмет, които са необходими и достатъчни за поставяне на оценка среден (3) по съответния учебен предмет.

(3) Общообразователният минимум и образователният минимум се постигат в рамките на задължителната общообразователна подготовка.

(4) Общообразователният минимум и образователният минимум са еднакви и задължителни за всички видове училища и форми на обучение.

Чл. 86. (1) Общообразователната подготовка се осъществява чрез изучаването на учебни предмети, групирани в следните културно-образователни области:

1. български език и литература;
2. чужди езици;
3. математика, информатика и информационни технологии;
4. обществени науки и гражданско образование;
5. природни науки и екология;
6. изкуства;
7. бит и технологии;
8. физическа култура и спорт.

(2) Всяка културно-образователна област осигурява взаимна връзка между отделните учебни предмети.

(3) Основните цели на общообразователната подготовка са:

1. да съдейства за физическото и духовното развитие на ученика и за успешната му социална реализация;
2. да създаде условия за формиране на ценности, на чувство за българската национална идентичност, уважение към другия, на активна гражданска позиция и отговорност;
3. да създаде условия за придобиване на ключовите компетентности за учене през целия живот.

Чл. 87. (1) Задължителната общообразователна подготовка по учебните предмети от културно-образователните области по чл. 86, ал. 1, т. 1 – 5 е еднаква във всички видове училища и форми на обучение.

(2) Задължителната общообразователна подготовка във втория гимназиален етап включва учебни предмети от културно-образователните области по чл. 86, ал. 1, т. 1 – 4 и т. 8 и е еднаква във всички училища и форми на обучение.

(3) В VIII клас учениците във всички училища изучават интензивно чужд език и/или информатика и информационни технологии и/или предмети от професионалната подготовка. Разпределението на часовете по видове училища се урежда с наредбата по чл. 90, ал. 2.

Раздел II

Учебен план

Чл. 88. (1) Разпределението на учебното време за постигане на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка, за профилираната подготовка и за придобиването на квалификация по професии се определя с учебния план.

(2) Учебният план за началния, прогимназиалния и първия гимназиален етап обхваща три вида подготовка: задължителна, задължителноизбираема и свободноизбираема.

(3) Учебният план за втория гимназиален етап обхваща четири вида подготовка: задължителна, профилирана/професионална, задължителноизбираема и свободноизбираема.

(4) Задължителната подготовка осигурява постигането на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка.

(5) Задължителноизбираемата подготовка осигурява, в съответствие с интересите и индивидуалните способности на учениците и с възможностите на училището, допълнително обучение по учебните предмети, изучавани в задължителната подготовка. В задължителноизбираемата подготовка може да се включи и:

1. обучение по учебни предмети от културно-образователните области по чл. 86, ал. 1, които не се изучават в задължителната подготовка;
2. обучение по учебни предмети от професионалната подготовка;
3. изучаване на майчин език и религия.

(6) Профилираната подготовка осигурява постигането на националните образователни стандарти за профилираната подготовка по учебни предмети от културно-образователните области по чл. 86, ал. 1, включени в съответния профил.

(7) Професионалната подготовка осигурява постигането на националните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии.

(8) Свободноизбираемата подготовка осигурява, в съответствие с интересите на учениците и с възможностите на училището, обучение и извън културно-

образователните области по чл. 86, ал. 1, в това число извънкласни дейности, и не е задължителна за учениците.

Чл. 89. (1) Задължителните учебни часове за началния, прогимназиалния и първия гимназиален етап включват задължителната и задължителноизбираемата подготовка.

(2) Задължителните учебни часове за втория гимназиален етап включват задължителната, профилираната/професионалната и задължителноизбираемата подготовка.

(3) Задължителните учебни часове за една учебна седмица са:

1. двадесет и два учебни часа – в I и II клас;
2. двадесет и пет учебни часа – в III и IV клас;
3. тридесет учебни часа – от V до VII клас;
4. тридесет и два учебни часа – от VIII до XII клас;
5. двадесет и два учебни часа – за вечерна форма на обучение.

(4) Съотношението между видовете подготовка зависи от етапа и степента на образованието. Задължителната подготовка:

1. за началния етап е средно 90 на сто от задължителните учебни часове;
2. за прогимназиалния етап е средно от 80 до 90 на сто от задължителните учебни часове;
3. за първия гимназиален етап е средно от 70 до 80 на сто от задължителните учебни часове;
4. за втория гимназиален етап е средно до 40 на сто от задължителните учебни часове.

(5) Обучението по учебния предмет „Физическо възпитание и спорт” включва и организиране и провеждане на спортни дейности на открито. Времето за провеждане на тези дейности е над задължителните часове по ал. 3 и допълва до три учебните часове по учебния предмет „Физическо възпитание и спорт” във всеки клас.

(6) Всяка учебна седмица, освен задължителните учебни часове по ал. 2, включва и по един учебен час на класа.

Чл. 90. (1) Учебният план съдържа:

1. наименованията на учебните предмети в задължителна подготовка, групирани по културно-образователни области;
2. годишния брой учебни седмици по класове;

3. годишния и седмичния брой часове за изучаване на всеки учебен предмет по класове, етапи и степени в задължителна подготовка;

4. броя учебни часове по културно-образователни области за етапи и степени;

5. годишния и седмичния брой часове за задължителноизбираема, профилирана/професионална и свободноизбираема подготовка по класове, етапи и степени.

(2) Учебният план се приема с наредба на министъра на образованието и науката.

(3) Условието и редът за промяна на учебния план се определят с наредбата по ал. 2.

(4) Обучението на учениците със специални образователни потребности в специалните училища се осъществява по учебни планове, съобразени със здравословното им състояние. Учебните планове за различните видове специални училища се приемат с наредбата по ал. 2.

Чл. 91. (1) Всяко училище разработва свой учебен план при спазване на разпоредбите на този закон и въз основа на учебния план, приет с наредбата по чл. 90, ал. 2.

(2) Училищният учебен план съдържа:

1. наименованията на учебните предмети в задължителна подготовка, групирани по културно-образователни области, като конкретизира първия и/или втория чужд език;

2. годишния брой учебни седмици по класове;

3. годишния и седмичния брой часове за изучаване на всеки учебен предмет по класове в задължителна подготовка за целия етап на обучение в съответствие с учебния план, приет с наредбата по чл. 90, ал. 2;

4. броя учебни часове по културно-образователни области за етапа в съответствие с учебния план, приет с наредбата по чл. 90, ал. 2;

5. наименованията на учебните предмети/модули от задължителноизбираемата и профилираната/професионалната подготовка;

6. годишния и седмичния брой часове за изучаване на всеки учебен предмет/модул по класове за целия етап на обучение в задължителноизбираемата, профилираната/професионалната подготовка ;

7. броя учебни часове по класове за целия етап на обучение за свободноизбираема подготовка;

8. обяснителни бележки, които включват: учебните предмети на чужд език по класове, ако се предвиждат такива, предлаганите от училището възможности за свободноизбираема подготовка и организацията на обучението в съответното училище.

(3) Училищните учебни планове не може да определят условия и ред за завършване на етапи и степени на образованието.

(4) Училищните учебни планове се приемат с решение на педагогическия съвет на училището и се одобряват от:

1. началника на регионалния инспекторат по образование – за общинските училища и за държавните училища, които се финансират чрез бюджета на Министерството на образованието и науката;

2. министъра на образованието и науката – за българските училища в чужбина;

3. съответния министър или ръководител на ведомство, съгласувано с министъра на образованието и науката – за държавните училища, които се финансират чрез бюджета на друго министерство или ведомство.

(5) В началото на всяка учебна година органите по ал. 4 одобряват и конкретните учебни предмети и други форми за свободноизбираема подготовка за всеки клас съобразно желанията на учениците.

(6) Училищните учебни планове се изменят по реда на ал. 4.

Раздел III

Учебници и учебни помагала

Чл. 92. (1) В училищното обучение се използват учебници и учебни помагала.

(2) Учебник е произведение, създадено в резултат на творческа дейност, което подпомага цялостно обучението на ученика по определен учебен предмет/модул за определен клас и е одобрено от органите по чл. 94, ал. 1 и 2.

(3) Учебно помагало е произведение, създадено в резултат на творческа дейност, което подпомага частично обучението на ученика по определен учебен предмет/модул или учебни предмети от една културно-образователна област и е одобрено от органите по чл. 94, ал. 1 и 2.

Чл. 93. (1) Учебниците и учебните помагала се съставят на книжовния български език.

(2) Учебниците и учебните помагала осигуряват условия за усвояването на книжовния български език.

(3) Алинея 1 и 2 не се прилагат за учебниците и учебните помагала по учебния предмет „чужд език” и за учебните помагала по майчин език.

Чл. 94. (1) Учебниците и учебните помагала се одобряват от министъра на образованието и науката.

(2) Учебниците и учебните помагала за задължителноизбираемата подготовка за обучение по изкуство и култура в училищата по изкуствата и училищата по културата се одобряват от министъра на културата.

(3) За задължителната подготовка може да се одобряват учебници и учебни помагала, които са в единна система.

(4) За задължителноизбираемата и свободноизбираемата подготовка се одобряват учебни помагала.

(5) За профилираната и професионалната подготовка се одобряват учебници и учебни помагала.

(6) Учебниците се одобряват след оценяване на съответствието им с националните образователни стандарти и с учебните програми по съответния учебен предмет за съответния клас.

(7) Класирането на учебниците, които съответстват на изискванията по ал. 6, се извършва във всяко училище от учителите, които преподават учебния предмет в съответния етап на образование.

(8) По един учебен предмет за всеки клас се одобряват не повече от три учебника в съответствие с класирането по ал. 7.

(9) За учебните предмети/модули по професионална подготовка може да се одобряват учебници за повече от един клас.

(10) Одобрените учебници и учебни помагала се използват в системата на училищното образование до извършване на промени в националните образователни стандарти и/или в учебните програми, както и в случаите, определени с наредбата по чл. 97, ал. 1.

Чл. 95. (1) Учебниците и учебните помагала се създават във формата на печатно и/или на електронно издание.

(2) Всички учебници по един учебен предмет за всеки клас имат обща структура и последователност на темите за нови знания в съответствие с учебните програми.

Чл. 96. (1) Учебникът по всеки учебен предмет за всеки клас, който ще се използва в училището, се определя измежду одобрените учебници от учителите, които преподават съответния учебен предмет в съответния клас.

(2) Списъкът с определените учебници по всички учебни предмети се утвърждава от педагогическия съвет, като се осигурява възможност за изразяване на мнение от страна на родителите.

Чл. 97. (1) Изискванията към съдържанието, графичния дизайн и полиграфическото изпълнение на учебниците и учебните помагала, както и условията и редът за оценяване, одобряване на учебници и учебни помагала и извършване на промени в тях се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

(2) Условията и редът за предоставяне на безплатни учебници и учебни помагала се уреждат с постановление на Министерския съвет.

Глава единадесета

Организация на училищното обучение

Раздел I

Форми на обучение

Чл. 98. (1) Формите на обучение са присъствени и неприсъствени.

(2) Присъствени форми са дневната и вечерната.

(3) Неприсъствени форми са задочната, индивидуалната, самостоятелната и дистанционната.

(4) Неприсъствени форми може да се организират само от училище, което провежда обучение в някоя от присъствените форми.

(5) Училищното обучение се осъществява в дневна форма освен ако ученикът желае да са обучава в друга форма и са налице условията, предвидени в този раздел.

(6) Училищното обучение в I клас се осъществява само в дневна форма с изключение на случаите по чл. 101, ал. 3, т. 1 и чл. 103, ал. 2, т. 1.

(7) Училищното обучение се осъществява само в една форма с изключение на случаите по чл. 147, ал. 7.

Чл. 99. В дневна, вечерна и задочна форма на обучение учениците се организират в паралелки и групи, а в останалите форми обучението се организира за отделен ученик.

Чл. 100. Дневната форма на обучение е присъствена форма, която се провежда между 7 и 19.30 часа в учебните дни.

Чл. 101. (1) Вечерната форма на обучение е присъствена форма, която се провежда във времето от 17 до 21 часа в учебните дни по учебен план, приет с наредбата по чл. 90, ал. 2.

(2) Вечерната форма може да се провежда и в друго подходящо за учениците време, в случай че с това не се създават затруднения за провеждането на дневната форма на обучение.

(3) Във вечерна форма може да се обучават:

1. лица, навършили 16 години;
2. лица под 16-годишна възраст, които поради семейни или други социални причини, удостоверени с документ, издаден от компетентен орган, не могат да се обучават в дневна форма.

Чл. 102. (1) Задочната форма на обучение е неприсъствена форма, която се организира за лица, навършили 16 години.

(2) Задочната форма на обучение се провежда по учебен план, приет с наредбата по чл. 90, ал. 2 и включва присъствени учебни часове, самостоятелна подготовка и изпити за определяне на годишна оценка по съответния учебен предмет.

(3) Учебните часове и изпитите се организират в сесии.

(4) Изпитите се организират и провеждат при условията и по реда, определени с наредбата по чл. 124.

Чл. 103. (1) Индивидуалната форма на обучение е неприсъствена форма, която се провежда по индивидуален учебен план и включва учебни часове, периодични проверки и изпити.

(2) В индивидуална форма може да се обучават:

1. ученици, които по здравословни причини, удостоверени с медицински документ, издаден от лекарска консултативна комисия, не могат да се обучават в присъствена форма повече от 30 последователни учебни дни;
2. ученици с изявени дарби.

(3) Индивидуална форма на обучение не може да се организира за повече от два класа в рамките на учебната година.

(4) Индивидуалният учебен план съдържа разпределението на учебните часове по учебните предмети за периода, за който обучението е организирано в индивидуална форма. Индивидуалният учебен план се разработва въз основа на училищния учебен план и се утвърждава от директора след съгласуване с финансиращия орган.

(5) В случаите по ал. 2, т. 1 индивидуалният учебен съдържа от 8 до 12 учебни часа седмично за съответния клас съгласно училищния учебен план.

(6) В случаите по ал. 2, т. 2 индивидуалният учебен план съдържа не по-малко от 1/3 от учебните часове за съответния клас съгласно училищния учебен план

(7) Индивидуалните учебни часове се провеждат в училището. В случаите по ал. 2, т. 1, когато ученикът не може да посещава училището, учебните часове се организират в домашни или болнични условия. Когато ученикът е настанен в болница извън населеното място, на чиято територия е училището, в което ученикът се обучава, индивидуалните учебни часове се организират от училище, определено от началника на регионалния инспекторат по образованието.

(8) Периодичните проверки и изпитите се организират и провеждат при условията и по реда, определени с наредбата по чл. 124.

Чл. 104. (1) Самостоятелната форма на обучение е присъствена форма, която включва самостоятелна подготовка и изпити за определяне на годишни оценки по учебните предмети от училищния учебен план.

(2) В самостоятелна форма може да се обучават:

1. ученици, които по здравословни причини, удостоверени с медицински документ, издаден от лекарска консултативна комисия, по семейни или други обективни причини не могат да се обучават в присъствена форма;

2. ученици с изявени дарби;

3. лица, навършили 16 години;

(3) Самостоятелна форма на обучение не може да се организира за повече от два класа в рамките на учебната година.

(4) Самостоятелна форма на обучение не може да се организира за ученици с умствена изостаналост.

(5) Изпитите се организират и провеждат при условията и по реда на наредбата по чл. 124.

Чл. 105. (1) Дистанционната форма на обучение е присъствена форма, която включва самостоятелна подготовка и периодични проверки и изпити за определяне на годишни оценки по учебните предмети от училищния учебен план.

(2) В дистанционна форма може да се обучават:

1. ученици, които по здравословни причини, удостоверени с медицински документ, издаден от лекарска консултативна комисия, по семейни или други обективни причини не могат да се обучават в присъствена форма;

2. ученици със специални образователни потребности – след решение на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието;

3. ученици с изявени дарби;

4. лица, навършили 16 години.

(3) Дистанционна форма на обучение се организира за лицата по ал. 2 след завършен начален етап на образование.

(4) За признаване на завършен клас, етап или степен на образование за ученици – български граждани, обучаващи се в училища на чужди държави, може да се организира дистанционна форма на обучение по български език и литература, по история и по география на България.

(5) Дистанционната форма на обучение не може да се организира за повече от два класа в рамките на учебната година.

(6) Дистанционна форма на обучение може да се организира от училище, което разполага с необходимите технически и технологични условия. За обучението в дистанционна форма ученикът самостоятелно си осигурява необходимите технически и технологични средства.

(7) Самостоятелната подготовка се подпомага от учителите чрез периодични указания по график, определен със заповед на директора на училището.

(8) Периодичните проверки и указанията се осъществяват чрез средствата на информационните и комуникационните технологии.

(9) Изпитите се организират и провеждат в училището при условията и по реда на наредбата по чл. 124.

Чл. 106. (1) Преминаването от една форма на обучение в друга може да се извършва след приключване на обучението в определен клас, но не по-късно от 5 септември, а за ученици, които се явяват на поправителен изпит – след успешното му полагане.

(2) Промяна на формата на обучение се допуска и през учебното време, когато се преминава:

1. от присъствена в неприсъствена форма на обучение;
2. от дневна във вечерна или в задочна форма на обучение;
3. от задочна в самостоятелна или в дистанционна форма на обучение.
4. от неприсъствена в присъствена форма – в случаите по чл. 103, ал. 2, т. 1, 104, ал. 2, т. 1 и 105, ал. 2, т. 1, ако са отпаднали основанията за обучение в неприсъствена форма.

(3) Когато формата на обучение е организирана за два класа, ученикът може да се обучава в друга форма от следващата учебна година.

(4) Преминаването от една форма на обучение в друга се извършва със заповед на директора на училището.

Чл. 107. Организацията на обучението във формите на обучение с изключение на дневната, както и редът за преминаване от една форма на обучение в друга се уреждат с наредба на министъра на образованието и науката.

Раздел II

Организационни форми

Чл. 108. (1) Училищното обучение се организира в последователни класове.

(2) Класовете се означават с цифри във възходящ ред.

(3) Продължителността на обучението в един клас е една учебна година за всички форми на обучение, с изключение на случаите, предвидени в раздел I на тази глава.

Чл. 109. (1) В зависимост от броя на учениците директорът на училището разделя класовете на паралелки в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 110, ал. 1.

(2) Паралелките от един клас се обозначават с буквите на българската азбука, които се поставят след номера на класа.

(3) Класните ръководители на паралелките се определят от директора на училището не по-късно от 3 дни преди началото на учебната година.

(4) В зависимост от особеностите на учебния предмет/модул:

1. паралелката може да се дели на групи;
2. може да се сформират сборни групи от различни паралелки;
3. може да се организира индивидуално обучение.

(5) Училището може да организира сборни групи за свободноизбираема подготовка с ученици от различни паралелки, класове или от други училища.

(6) В паралелка се приемат до 2 ученици със специални образователни потребности.

(7) В паралелка може по изключение да се приемат повече от 2 ученици със специални образователни потребности по решение на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието.

Чл. 110. (1) Броят на учениците в паралелка, деленето на паралелките на групи и условията и редът за организиране на индивидуално обучение се определят с наредба на министъра на образованието, съгласувано с министъра на финансите.

(2) Броят на учениците в паралелка, деленето на паралелките на групи и условията и редът за организиране на индивидуално обучение в училищата по изкуствата се определят с наредбата по ал. 1, съгласувано с министъра на културата.

Раздел III

Учебно и неучебно време

Чл. 111. (1) Училищното обучение се организира в учебни години.

(2) Учебната година включва учебни срокове, учебни седмици, учебни дни и учебни часове.

(3) През учебната година учениците ползват коледна, междусрочна, пролетна, великденска и лятна ваканция. Учениците в I клас ползват и допълнителни дни за отдых през първия учебен срок.

Чл. 112. (1) Учебната година е с продължителност 12 месеца.

(2) Учебната година започва на 15 септември, а в спортните училища – на 1 септември.

(3) Учебната година в центровете за работа с деца по чл. 39, т. 1 започва на 1 октомври.

(4) В случай че денят по ал. 2 и 3 е почивен, учебната година започва на първия следващ работен ден.

Чл. 113. (1) Учебните седмици в една учебна година са не по-малко от 31 и не повече от 38 и се разпределят в два учебни срока.

(2) Продължителността на първия учебен срок е 18 учебни седмици, а в спортните училища – 20 учебни седмици.

(3) Продължителността на учебната седмица е 5 учебни дни.

Чл. 114. (1) Учебният ден включва учебни часове и почивки между тях.

(2) Продължителността на учебния час е:

1. тридесет и пет минути – в I и II клас;
2. четиридесет минути – в III и IV клас;
3. четиридесет и пет минути – в V – XII клас – в дневна форма на обучение;
4. четиридесет минути – във вечерна и задочна форма на обучение;
5. петдесет минути – по учебна и лабораторна практика;
6. шестдесет минути – по производствена практика.

(3) Когато обучението се организира на две смени в една училищна сграда, продължителността на учебния час в V – XII клас може да бъде 40 минути с разрешение на началника на регионалния инспекторат по образованието.

(4) В гимназиалната степен се допуска и сливане на два учебни часа по един и същи учебен предмет в блок, в рамките на който на учениците се осигурява почивка.

(5) Почивките между учебните часове са с продължителност не по-малко от 10 и не повече от 30 минути. В случаите по ал. 4 почивката между учебните часове в блока може да е с продължителност 5 минути.

(6) Продължителността на учебния час в специалните училища за ученици с умствена изостаналост е:

1. тридесет и пет минути – в I – IV клас;
2. четиридесет минути – в V – VII клас;
3. четиридесет и пет минути – в VIII – X клас.

(7) Продължителността на учебния час в специалните училища за ученици със сензорни увреждания е:

1. тридесет и пет минути – в I – IV клас;
2. четиридесет минути – в V – VII клас;
3. четиридесет и пет минути – в VIII – XII клас.

(8) Почивките между учебните часове в училищата по ал. 6 и 7 са с продължителност не по-малко от 10 и не повече от 30 минути.

Чл. 115. (1) Седмичното разписание се разработва за всяка паралелка за една учебна седмица в съответствие с училищния учебен план

(2) Седмичното разписание включва:

1. последователността на учебните часове по отделните учебни предмети за дните на учебната седмица
2. броя на часовете за самостоятелна подготовка, за извънкласни дейности и за други занимания по интереси и организиран отход – при целодневната организация;
3. часа на класа;
4. времето за организиране и провеждане на спортни дейности на открито по чл. 89, ал. 5.

(3) В седмичното разписание учебните часове за свободноизбираема подготовка се разпределят след задължителните учебни часове, а когато обучението се организира на две смени – съответно преди или след задължителните учебни часове.

(4) Седмичното разписание се съобразява с възрастовите особености на учениците и с изискванията на здравно-хигиенните норми, определени с наредба на министъра на здравеопазването, съгласувано с министъра на образованието и науката.

(5) Седмичното разписание се утвърждава от директора на училището не по-късно от 3 дни преди започване на всеки учебен срок.

Чл. 116. (1) Организацията на учебния ден е полудневна и целодневна.

(2) Полудневната организация на учебния ден включва учебни часове и може да се осъществява на две смени – преди обед или следобед.

(3) Целодневната организация на учебния ден включва учебни часове и самостоятелна подготовка, извънкласни дейности и други занимания по интереси и организиран отход. Учебните часове се провеждат преди обед, а самостоятелната подготовка, извънкласните дейности и други занимания по интереси, както и организиранят отход – следобед.

(4) Целодневната организация може да се осъществява при наличие на необходимите условия и по желание на родителите.

(5) Организацията на учебния ден в спортните училища е целодневна.

(6) За учениците от I клас задължителните учебни часове се провеждат само преди обед.

(7) Държавата създава условия за разширяване на възможностите за целодневна организация на учебния ден.

Чл. 117. (1) За всяка учебна година министърът на образованието и науката определя със заповед:

1. началото и края на ваканциите с изключение на лятната;
2. дните за отдых на учениците от I клас;
3. неучебни дни;
4. края на втория учебен срок.

(2) Заповедта по ал. 1 се издава преди началото на учебната година.

(3) За всяка учебна година директорите на спортните училища въз основа на държавния спортен календар и на училищния учебен план определят със заповед времето за учебно-тренировъчни и оздравителни лагери и за спортно-състезателна дейност.

Чл. 118. (1) Учебни дни може да се определят за неучебни или неучебни дни за учебни със заповед на министъра на образованието и науката.

(2) Кметът на общината може да обявява до три дни за неучебни за училищата на територията на общината в случай на извънредни или непредвидени обстоятелства, както и за отбелязване на празника на общината, за което незабавно уведомява началника на регионалния инспекторат по образованието.

(3) Дейността на училището може да бъде временно преустановена и по задължително предписание на компетентен орган, определен в нормативен акт.

(4) В случаите по предходните алинеи след възстановяване на учебния процес при необходимост съответният учител изготвя предложение за реструктуриране на тематичното разпределение на учебното съдържание, което се утвърждава от директора на училището. Когато директорът на училището има норма на преподавателска работа, неговото предложение за реструктуриране се утвърждава от началника на регионалния инспекторат по образованието.

Глава дванадесета

Оценяване на учениците

Чл. 119. (1) Оценяването на учениците е непрекъснат процес на установяване на степента на усвояване на знанията и уменията от учениците и на поставяне на оценка.

(2) Оценяването подпомага учениците при усвояването на знанията и уменията с оглед подобряване на техните резултати в училищното обучение, както и служи за информиране на учителите, родителите, органите за управление на училището и органите за управление на системата на училищното образование и предучилищното

възпитание и подготовка за качеството на образователно-възпитателния процес с цел разработване на мерки за неговото усъвършенстване.

Чл. 120. (1) Оценяване се извършва:

1. в процеса на училищното обучение;
2. при завършване на етап и степен на образование;
3. при завършване на професионално обучение.

(2) Оценяването в процеса на училищното обучение има за цел установяване на постигнатите резултати от учениците по учебен предмет/модул по време на учебната година и поставяне на текущи, срочни и годишни оценки. Оценяването в процеса на училищното обучение включва и установяване на входно и изходно равнище на знанията и уменията на учениците по даден учебен предмет/модул в съответния клас.

(3) Оценяването при завършване на етап и на степен на образование има за цел установяване на степента на постигане на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка за съответния етап или степен на образование и/или на националните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии.

(4) Оценяването при завършване на професионално обучение има за цел установяване на постигането на националните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии.

Чл. 121. (1) Оценяването е вътрешно и външно.

(2) При вътрешното оценяване оценяващ е учителят, който провежда обучението.

(3) При външното оценяване оценяващи може да са:

1. комисия, определена от директора на училището;
2. длъжностни лица или комисии, определени от министъра на образованието и науката или от началника на регионалния инспекторат по образованието.

(4) Външно оценяване, което се провежда за учениците от цялата страна, завършващи съответен клас, етап или степен на образованието, по утвърдени от министъра на образованието и науката изпитни материали, е национално.

(5) Оценяването при завършване на етап или степен на образование задължително се провежда като национално външно оценяване.

(6) Оценяването за установяване на изходното равнище на знанията и уменията на учениците по определени учебни предмети във всеки клас след началния етап на образование задължително се провежда като външно оценяване. По решение на

министъра на образованието и науката то може да се провежда и като национално външно оценяване.

Чл. 122. (1) Оценяването се извършва чрез изпитвания и изпити.

(2) Изпитванията са:

1. текущи;
2. за установяване на равнището на знанията и уменията на учениците по учебен предмет/модул за определен клас;
3. за установяване на степента на постигане на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка за определен етап на образование.

(3) Изпитите са:

1. приравнителни;
2. за определяне на срочна или на годишна оценка по учебен предмет;
3. за промяна на оценката;
4. за проверка на способностите в случаите, предвидени в този закон;
5. след завършено основно образование;
6. държавни зрелостни изпити за придобиване на средно образование;
7. държавни изпити за придобиване на професионална квалификация при завършване на професионално образование или на професионално обучение.

(4) Изпитванията и изпитите са устни, писмени и практически. Формите за провеждане на устните, писмените и практическите изпитвания и изпити се уреждат с наредбата по чл. 124.

(5) Тестът е основна форма за провеждане на писмените изпитвания и изпити.

Чл. 123. (1) Въз основа на установените резултати от изпитванията и от изпитите се поставя оценка с качествен и количествен показател, а за учениците от I клас и за учениците със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуални образователни програми – само с качествен показател.

(2) Оценка, която може да се поставя, са отличен (6), много добър (5), добър (4), среден (3), слаб (2).

(3) При оценяването може да се използват и други количествени показатели, които се приравняват към оценките по ал. 2.

(4) Годишна оценка среден (3) се поставя, когато ученикът е постигнал образователния минимум по съответния учебен предмет/модул.

(5) На учениците със специални образователни потребности, които се обучават

по индивидуални образователни програми, при текущите изпитвания се поставят оценките по ал. 2 според степента на усвояване на знанията, уменията и отношенията съгласно индивидуалните образователни програми.

(6) На учениците със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуални образователни програми, но не постигат образователния минимум по съответния учебен предмет, при завършване на класа се поставя описателна оценка на степента на усвояване на знанията и уменията съгласно индивидуалните образователни програми.

(7) На учениците със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуални образователни програми и постигат образователния минимум по съответния учебен предмет, се поставят оценки по реда ал. 1 – 4.

Чл. 124. Видовете, рамката, организацията и редът на оценяването се уреждат с наредба на министъра на образованието и науката.

Глава тринадесета

Завършване, приемане и преместване на ученици

Раздел I

Завършване на клас, на етап и на степен на образование

Чл. 125. (1) Ученик завършва успешно клас от училищното обучение, ако има годишни оценки най-малко среден (3) по учебните предмети/модули от задължителната, профилираната/професионалната и/или задължителноизбираемата подготовка.

(2) Ученик, успешно завършил определен клас, продължава обучението си в следващия клас.

Чл. 126. (1) Ученик, който има годишна оценка слаб (2) по един или повече учебни предмети/модули от задължителната, профилираната/професионалната или задължителноизбираемата подготовка, полага поправителен изпит по съответния учебен предмет при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 124.

(2) В случаите по ал. 1 ученик, който не се е явил или не е положил успешно поправителните изпити по съответния учебен предмет/модул, повтаря класа.

Чл. 127. (1) Учениците от I до IV клас включително, които не са постигнали образователния минимум по един или повече учебни предмети от задължителната или задължителноизбираемата подготовка, не повтарят класа.

(2) За учениците по ал. 1 се организира допълнително обучение по време на лятната ваканция при условия и по ред, определени със заповед на директора на училището. При необходимост допълнителното обучение може да продължи и през следващата учебна година.

Чл. 128. (1) Ученик в присъствена форма, който има годишна оценка слаб (2) само по един учебен предмет/модул от задължителната, профилираната/професионалната или задължителноизбираемата подготовка, може да започне обучението си в следващия клас, когато:

1. не се е явил или не е положил успешно поправителния изпит в определените сесии и

2. има общ успех най-малко добър (4) по останалите учебни предмети.

(2) Алинея 1 не се прилага, когато ученикът не е завършил успешно последния клас от съответния етап на образование.

(3) В случаите по ал. 1 ученикът полага поправителния изпит не по-късно от 30 септември при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 124.

(4) Когато ученикът не се яви или не положи успешно поправителния изпит по ал. 3, повтаря класа, който не е завършил успешно.

Чл. 129. Ученик от XII клас, който има годишна оценка слаб (2) по един или няколко учебни предмети/модули и не се е явил или не е положил успешно поправителни изпити, не повтаря класа. Той може да се явява на поправителни изпити в следващите сесии при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 124.

Чл. 130. (1) Ученици със специални образователни потребности, които по обективни причини не са постигнали образователния минимум по учебни предмети за съответния клас, не повтарят класа.

(2) За учениците по ал. 1 се разработват индивидуални образователни програми по един или по повече учебни предмети от училищния учебен план.

Чл. 131. Ученици, които се обучават в неприсъствена форма, при повтаряне на класа се обучават и се явяват на изпити само по учебните предмети/модули, по които имат оценка слаб (2).

Чл. 132. (1) На учениците, завършили успешно I клас, се издава удостоверение за завършен I клас.

(2) Извън случаите по ал. 1 завършен клас се удостоверява с ученическа книжка.

Чл. 133. (1) Учениците, завършили успешно IV клас, получават удостоверение за завършен начален етап на образование, което им дава право да продължат обучението си в прогимназиален етап.

(2) В края на началния етап се провежда национално външно оценяване.

(3) Националното външно оценяване по ал. 2 се провежда под формата на тест по учебните предмети „български език и литература”, „математика”, „човекът и природата” и „човекът и обществото”, изучавани в часовете за задължителна подготовка в началния етап.

(4) Оценка от националното външно оценяване се вписват като текущи оценки по съответните учебни предмети.

(5) Условието и редът за организацията и провеждането на националното външно оценяване по ал. 2 се определят с наредбата по чл. 124.

(6) Учениците по чл. 127, ал. 1 и учениците по 130, ал. 1, завършили обучението си в IV клас, получават удостоверение за завършен IV клас, което им дава право да продължат обучението си в следващия клас.

Чл. 134. (1) Учениците, завършили успешно VII клас, придобиват основно образование, което се удостоверява със свидетелство за основно образование. Свидетелството дава право за продължаване на обучението в следващата степен на образование, както и на професионално обучение.

(2) За учениците, придобили основно образование, се провежда национално външно оценяване.

(3) Националното външно оценяване по ал. 2 се провежда под формата на тест по учебните предмети „български език и литература” и „математика” и общ тест върху учебното съдържание по други общообразователни учебни предмети, изучавани в часовете за задължителна подготовка в прогимназиалния етап.

(4) По свое желание ученикът може да се яви на външно оценяване по учебния предмет „чужд език” и да получи документ, който удостоверява нивото на владение на чуждия език в съответствие с Общата европейска езикова рамка.

(5) Оценка от националното външно оценяване по ал. 2 се вписват в приложение към свидетелството за основно образование.

(6) Условието и редът за организацията и провеждането на националното външно оценяване по ал. 2 и на външното оценяване по ал. 4 се определят с наредбата по чл. 124.

(7) Учениците по чл. 130, ал. 1, завършили обучението си в VII клас, получават удостоверение за завършен VII клас, което им дава право да продължат обучението си в следващия клас и на професионално обучение.

Чл. 135. (1) Учениците, завършили успешно X клас, получават удостоверение за първи гимназиален етап, което им дава право да продължат обучението си във втория гимназиален етап, както и на професионално обучение.

(2) В края на първия гимназиален етап се провежда национално външно оценяване.

(3) Националното външно оценяване по ал. 2 се провежда под формата на тест по учебните предмети „български език и литература” и „математика” и общ тест върху учебното съдържание по други общообразователни учебни предмети, изучавани в часовете за задължителна подготовка в първия гимназиален етап.

(4) По свое желание ученикът може да се яви на външно оценяване по учебния предмет „чужд език” и да получи документ, който удостоверява нивото на владение на чуждия език в съответствие с Общата европейската езикова рамка.

(5) Оценка от националното външно оценяване се вписват като текущи оценки по съответните учебни предмети. Оценка може да се използват при приемане на ученици при условията и по реда на чл. 138, ал. 7.

(6) Условието и редът за организацията и провеждането на националното външно оценяване по ал. 2 се определят с наредбата по чл. 124.

(7) Учениците по чл. 130, ал. 1, завършили обучението си в X клас, получават удостоверение за завършен X клас, което им дава право на професионално обучение.

Чл. 136. (1) Учениците, успешно завършили XII клас и успешно положили държавни зрелостни изпити, придобиват средно образование, което се удостоверява с

диплома за средно образование. Дипломата за средно образование е окончателна и дава право за продължаване на образованието или за професионално обучение.

(2) Държавните зрелостни изпити се полагат по учебни предмети или по цикъл от учебни предмети, изучавани в часовете за задължителна подготовка в първия и във втория гимназиален етап.

(3) Държавните зрелостни изпити измерват степента на постигане на националните образователни стандарти за общообразователната подготовка независимо от формата на обучение и от предвидените учебни часове за изучаване на съответния учебен предмет.

(4) Задължителните държавни зрелостни изпити са два, като единият от тях е по учебния предмет „български език и литература”, а вторият се определя по избор на ученика от учебните предмети „чужд език”, „математика”, „физика и астрономия”, „биология и здравно образование”, „химия и опазване на околната среда”, „история и цивилизация” и „география и икономика” и предметния цикъл „философия”.

(5) По свое желание ученикът може да положи и допълнителни държавни зрелостни изпити по избрани от него учебни предмети или цикъл от учебни предмети по ал. 4.

(6) Учениците, обучаващи се при условията на международен договор, предвиждащ при завършване на средно образование полагане на изпит по официалния или един от официалните езици на държавата – страна по договора, може да поискат в графата за втори задължителен държавен зрелостен изпит да се впише оценката им от изпита по език, положен при условията и по реда, предвидени в международния договор. Разпоредбата се прилага, в случай че езикът на държавата – страна по договора, е сред чуждите езици, по които съгласно българското законодателство може да бъде положен държавен зрелостен изпит по учебния предмет „чужд език”. Разпоредбата не се прилага за изпити, които не се оценяват по начин, който позволява резултатът да бъде приравнен на действащата в училищното образование в Република България система за оценяване.

(7) Държавните зрелостни изпити се провеждат по учебно-изпитни програми за съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети, разработени върху учебното съдържание за задължителна общообразователна подготовка.

(8) За провеждането на държавните зрелостни изпити министърът на образованието и науката утвърждава със заповед примерни изпитни материали, които се публикуват на официалната страница на Министерството на образованието и науката в Интернет.

(9) Държавните зрелостни изпити по всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети се оценяват от национална комисия, която включва учители и преподаватели от висшите училища.

(10) Учебно-изпитните програми по ал. 7 и условията и редът за организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити се уреждат с наредба на министъра на образованието и науката.

(11) Ученик, успешно завършил XII клас, който не се е явил или не е положил успешно задължителен държавен зрелостен изпит, по свое желание получава удостоверение за завършен втори гимназиален етап, което дава право на професионално обучение. Удостоверението за завършен втори гимназиален етап не дава право за продължаване на образованието.

(12) Ученик, който не се е явил или не е положил успешно допълнителен държавен зрелостен изпит, придобива средно образование, като в дипломата му се вписват само успешно положените допълнителни държавни зрелостни изпити.

(13) Лицата по ал. 11 може да се явяват на държавни зрелостни изпити без ограничение за възраст и за брой изпитни сесии при спазване на действащите юридически актове, уреждащи държавните зрелостни изпити, към момента на явяването.

(14) Лицата по ал. 11 полагат само задължителния държавен зрелостен изпит, който не са положили успешно. В случай че неуспешно положен е вторият задължителен държавен зрелостен изпит, те може да изберат като втори задължителен държавен зрелостен изпит друг учебен предмет или цикъл от учебни предмети по ал. 4, както и да положат допълнителни държавни зрелостни изпити по ал. 5.

(15) Лица, които са придобили средно образование, може да се явят на допълнителни държавни зрелостни изпити по избрани от тях учебни предмети или цикъл от учебни предмети по ал. 4, по които нямат оценка в дипломата за средно образование. Допълнителните държавни зрелостни изпити се полагат при спазване на действащите юридически актове, уреждащи държавните зрелостни изпити, към момента на явяването, като резултатите се вписват в отделно удостоверение.

Чл. 137. (1) Средно професионално образование се придобива след успешно завършен XII клас, успешно положени държавни зрелостни изпити по чл. 136 и успешно положен държавен изпит за придобиване на професионална квалификация. Средното професионално образование се удостоверява с диплома за средно образование и

професионална квалификация. Дипломата е окончателна и дава право за продължаване на образованието или за професионално обучение.

(2) Държавният изпит за придобиване на професионална квалификация измерва степента на постигане на националните образователни стандарти за придобиването на квалификация по професии.

(3) Държавният изпит за придобиване на професионална квалификация се полага при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение. Условията и редът за организацията и провеждането на държавните изпити за придобиване на професионална квалификация се уреждат с наредбата по чл. 136, ал. 10.

(4) Ученик, успешно завършил XII клас, който не се е явил или не е положил успешно държавните зрелостни изпити, но е положил успешно държавните изпити за придобиване на професионална квалификация, по свое желание получава удостоверението по чл. 136, ал. 11, както и свидетелство за професионална квалификация. Свидетелството за професионална квалификация дава право за упражняване на съответната професия и не дава право за продължаване на образованието.

(5) В случаите по ал. 1 и 4, когато за упражняването на професията се изисква правоспособност, освен дипломата, съответно свидетелството за професионална квалификация се издава и свидетелство за правоспособност при условия и по ред, определени с наредби на министъра на образованието и науката, освен ако в друг нормативен акт не е предвидено друго.

(6) Завършването на професионално обучение и документите, с които се удостоверява, се уреждат в Закона за професионалното образование и обучение.

Раздел II

Приемане и преместване на ученици

Чл. 138. (1) Учениците, завършили основно образование, се приемат в VIII клас на училищата по чл. 25, ал. 1, т. 4 и 5 и ал. 2, т. 2 въз основа на резултатите на националното външно оценяване след завършено основно образование. Допълнителни условия и ред за приемане в определени профили, специалности от професии и училища, включително изпит за проверка на способностите може да се предвидят в наредбата по ал. 8.

(2) Ученик, завършил основно образование, който не се е явил или не е положил успешно тестовете от националното външно оценяване, може да продължи обучението

си в VIII клас в училище по чл. 25, ал. 2, т. 1 или в училищата по чл. 25, ал. 1, т. 4 и 5 и ал. 2, т. 2, ако след приема по ал. 1 има свободни места, както и в училища, които организират професионално обучение по част от професия или по професия за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

(3) В спортните училища може да се организира прием и в V, в VI и в VII клас след изпит за проверка на способностите. Учениците, приети в V, в VI и в VII клас, след завършване на основно образование, може да продължат обучението си в VIII клас на същото училище при условия и по ред, определени с наредбата.

(4) В училищата по изкуствата може да се организира прием и в I и в V клас след изпит за проверка на способностите. Учениците, приети в I и в V клас, след завършване на основно образование, може да продължат обучението си в VIII клас на същото училище при условия и по ред, определени с наредбата.

(5) В училищата по културата може да се организира прием и в I клас след изпит за проверка на способностите.

(6) В училищата по чл. 25, ал. 2, т. 2, които осигуряват профилирана подготовка в областта на математиката, може да се организира прием и в V клас.

(7) В училищата по чл. 25, ал. 1, т. 4 и 5 и ал. 2, т. 2 може да се организира прием и в XI клас при наличие на свободни места или при утвърден държавен план-прием въз основа на резултатите на националното външно оценяване в края на първия гимназиален етап.

(8) Условията и редът за приемане на ученици по предходните алинеи се определят с наредба на министъра на образованието и науката. Условията и редът за приемане на ученици в спортните училища и в училищата по изкуствата и училищата по културата се съгласуват с председателя на Държавната агенция за младежта и спорта, съответно с министъра на културата.

Чл. 139. Учениците по чл. 130, ал. 1, завършили VII клас, може да продължат обучението си в следващ клас в училища, които организират професионално обучение по част от професия или по професия за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

Чл. 140. (1) Приемането на учениците в случаите по чл. 138, ал. 1 и 3 – 7 се осъществява по държавен план-прием.

(2) Държавният план-прием определя броя на учениците, които може да се приемат в държавните и в общинските училища по класове, профили и професии.

(3) Паралелки за придобиване на професионална квалификация в средно общообразователно училище може да се откриват със заповед на министъра на образованието и науката само в случай че училището разполага с необходимата материално-техническа база и учители по професионална подготовка и ако на територията на общината няма професионална гимназия, която да предлага същото обучение.

(4) Паралелки за придобиване на професионална квалификация в профилирана гимназия може да се откриват със заповед на министъра на образованието и науката само в случай че гимназията разполага с необходимата материално-техническа база и учители по професионална подготовка и ако професиите са близки до основния профил, по който гимназията осъществява обучение.

Чл. 141. (1) Държавният план-прием се утвърждава за всяка учебна година в срок до 30 март със заповед на:

1. министъра на образованието и науката – за държавните и общинските професионални гимназии, както и за паралелките за придобиване на професионална квалификация;

2. министъра на образованието и науката, съгласувано с председателя на Държавната агенция за младежта и спорта – за държавните и общинските спортни училища;

3. министъра на културата – за училищата по изкуствата и за училищата по културата;

4. началника на регионалния инспекторат по образованието – в останалите случаи.

(2) Държавният план-прием за училищата и паралелките по ал. 1, т. 1 се утвърждава при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

(3) Началникът на регионалния инспекторат по образованието в срок до 1 февруари прави предложение до министъра на образованието и науката за държавен план-прием в училищата по ал. 1, т. 2, съгласувано с финансиращия орган, въз основа на предложенията на директорите на училища.

(4) Държавният план-прием по ал. 1, т. 4 се утвърждава въз основа на предложенията на директорите на училища, съгласувано с финансиращия орган. Предложенията на директорите се правят до 1 февруари.

(5) Държавният план-прием може да се променя при условията и по реда на предходните алинеи при доказана необходимост, но не по-късно от 30 април.

Чл. 142. (1) Приемането на ученици в специалните училища, с изключение на социално-педагогическите интернати и възпитателните училища-интернати, се извършва, когато всички възможности за включващо обучение и възпитание са изчерпани, при писмено изразено желание на родителите (настойниците, попечителите), със заповед на министъра на образованието и науката, издадена след препоръка от екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието и след предложение на експертна комисия в Министерството на образованието и науката.

(2) Настаняването, преместването и прекратяването на престоя в социално-педагогическите интернати и във възпитателните училища-интернати се извършва при условията и по реда на Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и с правилника по чл. 33, ал. 5.

Чл. 143. (1) Приемането на ученици в частни училища, в български училища с чуждестранно участие и в чуждестранни училища се извършва при условия и по ред, определени в правилниците за дейността им.

(2) При постъпване на учениците в училищата по ал. 1 се сключва договор за обучение.

(3) Договорът за обучение се сключва в писмена форма между родителя (настойника) и училището, когато ученикът е малолетен, съответно между ученика със съгласието на родителя (попечителя) и училището, когато ученикът е непълнолетен.

Чл. 144. Приемането на ученици в духовните училища се извършва при условия и по ред, определени в правилниците за дейността им.

Чл. 145. (1) Учениците може да се преместват в паралелка на същото или в друго училище през учебното време, но не по-късно от 30 учебни дни преди приключването му или след завършен клас.

(2) При преместване на ученици от помощни училища в други държавни или общински училища учениците продължават обучението си по индивидуални образователни програми.

(3) Учениците по ал. 2, които постигат образователния минимум по учебните предмети, продължават обучението си по училищния учебен план.

Чл. 146. (1) Ученици може да се преместват в паралелка на същото или в друго училище, за които има утвърден държавен план-прием, при наличие на свободни места.

(2) За свободни места се считат незаетите и освободените през учебната година места до утвърдения държавен план-прием.

(3) Свободните места се обявяват от директора в 3-дневен срок от освобождаването им в училището и в регионалния инспекторат по образованието.

(4) Преместване по време на втория гимназиален етап може да се извършва само в същия профил или в същата професия. В XII клас преместване може да се извършва само в същата специалност.

(5) Над утвърдения държавен план-прием учениците може да се преместват само по социални или по здравословни причини, както и при промяна на постоянния им адрес поради смяна на местоработата на родител (настойник, попечител).

(6) Преместването по ал. 5 се извършва само ако ученикът отговаря на условията за прием в съответното училище към момента на приема на съответния випуск.

Чл. 147. (1) Учениците се преместват в паралелка на същото или в друго училище с удостоверение за преместване, което се издава от директора на училището, в което ученикът се е обучавал.

(2) В 1-седмичен срок след издаването на удостоверението за преместване директорът на училището уведомява писмено общината по постоянния адрес на ученика и регионалния инспекторат по образованието.

(3) Директорът на приемащото училище в 1-седмичен срок от записването на преместения ученик писмено уведомява общината по постоянния адрес на ученика, регионалния инспекторат по образованието и директора на предходното училище.

(4) При различие в училищните учебни планове учениците полагат приравнителни изпити при условията и по реда на наредбата по чл. 124. Не се полагат приравнителни изпити при преместване на ученици от I до VII клас включително, както и от ученици с умствена изостаналост.

(5) Преместването след завършен IV клас се извършва с удостоверение за завършен начален етап, а за учениците по чл. 127, ал. 1 и чл. 130, ал. 1 – с удостоверение за завършен IV клас.

(6) Преместването по чл. 146, ал. 5 се извършва със заповед на директора на приемащото училище след разрешение на началника на регионалния инспекторат по образованието въз основа на представени документи, че ученикът отговаря на условията по чл. 146, ал. 5 и 6 и при спазване на изискванията на наредбата по ал. 110, ал. 1.

(7) Когато при преместване на ученик от I до VII клас включително приемащото училище е единствено в населеното място и не предлага обучение по чуждия език, който ученикът е изучавал в предходното училище, по желание на родителите (настойниците) ученикът може да продължи обучението по изучавания в предходното училище чужд език в самостоятелна или в дистанционна форма в друго училище. В този случай ученикът не посещава часовете по учебния предмет „чужд език“ в приемащото училище. Организацията на обучението по чуждия език в самостоятелна или дистанционна форма се уреждат с наредбата по чл. 107.

Глава четиринадесета

Училищни символи и ритуали

Чл. 148. (1) Всяко училище утвърждава символи, които го отличават от останалите училища и засилват усещането на учениците за принадлежност към училищната общност.

(2) В правилника за дейността на училището може се предвиди задължение за носене на ученическа униформа или елементи на униформа.

(3) Училището може да има свой празник.

Чл. 149. (1) Училищата създават традиции за отбелязване на национални, местни и училищни празници.

(2) Във всяко училище учебната година се открива в 9.00 часа с вдигане на знамето и изслушване на химна на Република България.

Чл. 150. (1) Училищата поддържат своя електронна страница в Интернет.

(2) Училищата може да издават училищен вестник.

Чл. 151. Училището създава условия за развитие на различни форми на ученическо самоуправление.

Глава петнадесета

Извънкласни и извънучилищни дейности

Чл. 152. (1) Извънкласните и извънучилищните дейности осигуряват обучение, възпитание и развитие на интересите и способностите на учениците в областта на изкуствата, науката, техниката, отдиха и спорта.

(2) Извънкласните и извънучилищните дейности се организират през свободното от учебни часове време, включително в периода на ваканциите.

(3) Извънкласните дейности се организира от училището при условията и по реда на наредбата по чл. 154 и на правилника за дейността на училището.

(4) Извънучилищните дейности се организират съвместно от две или повече училища или от центровете за работа с деца по чл. 39, т. 1 при условията и по реда на наредбата по чл. 154.

Чл. 153. Държавата създава условия и насърчава развитието на системата от междуучилищни, регионални, национални и международни състезания, конкурси и олимпиади, както и на ученическия спорт.

Чл. 154. Условията и редът за организиране и провеждане на извънкласните и извънучилищните дейности се уреждат с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 155. Организирането, провеждането и контролът на ученическия отдих и на екскурзиите се осъществяват при условията и по реда на наредба на министъра на образованието и науката и министъра на транспорта.

Глава шестнадесета

Документи

Чл. 156. Документите, издавани или водени от институциите в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, се попълват на книжовния български език.

Чл. 157. Видовете документи в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, както и изискванията към формата,

съдържанието, воденето и съхраняването им се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 158. В системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка може да се създават, водят и съхраняват документи в електронен вид при условията и по реда на наредбата по чл. 157.

Чл. 159. Министърът на образованието и науката организира поддържането на електронен регистър на дипломите за средно образование и дипломите за средно образование и професионална квалификация, в който се съхраняват сканираните им изображения.

Дял пети

УЧАСТНИЦИ В СИСТЕМАТА НА УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ВЪЗПИТАНИЕ И ПОДГОТОВКА

Глава седемнадесета

Деца и ученици

Чл. 160. Детето в детската градина се отглежда, възпитава и подготвя за училище.

Чл. 161. (1) Ученикът е активен участник в училищното обучение и има важна роля за постигане на целите на образователно-възпитателния процес.

(2) Ученикът има следните права:

1. да избира училището, профила или професията и специалността от професията, както и учебните предмети, предвидени в училищния учебен план като избираеми, при спазване на изискванията на нормативните актове;

2. да получава информация по въпроси, свързани с неговото обучение, относно правата и задълженията му в училище, правилата за вътрешен ред и училищната дисциплина – при постъпването му в училище, в началото на всеки учебен срок, както и при поискване;

3. да бъде консултиран във връзка с професионалното му ориентиране и развитие, да бъде насочван, стимулиран и подпомаган в съответствие с неговите потребности, желания и способности;

4. да се обучава и възпитава в здравословна и сигурна среда, както и да получава защита при накърняване на правата и достойнство му;

5. да се ползва от формите за насърчаване на равния достъп до образование при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет;

6. да ползва безплатно училищната материално-техническа база по ред, определен от директора на училището, в учебно и в неучебно време за развитие на интересите и способностите си;

7. да участва в извънкласни и извънучилищни дейности, в това число форми на ученическо самоуправление;

8. да бъде награждаван за високи постижения в учебната, извънкласната и извънучилищната дейност и за приноса си за развитието на училищната общност;

9. да дава мнения и предложения по отношение на организацията и провеждането на цялостната училищна дейност;

10. да участва, включително с присъствието на родител (настоятник, попечител), при решаване на въпроси, засягащи негови права и интереси;

11. при необходимост да присъства и да изказва мнение на заседанията на училищния съвет, когато такъв е създаден.

(3) Ученикът има следните задължения:

1. да опазва материално-техническата база и чистотата на територията на училището;

2. да съхранява авторитета на училището и да допринася за развитие на добрите му традиции;

3. да не отсъства от учебни часове без уважителна причина – за присъствените форми на обучение;

4. да се явява в училище с облекло и във вид, които съответстват на положението му на ученик и на добрите нрави;

5. да носи ученическата си униформа или отличителните знаци на училището, когато такива са предвидени в правилника за дейността на училището;

6. да не носи религиозни символи, които по агресивен и натрапващ се начин демонстрират религиозните му предпочитания;

7. да уважава и да не накърнява честа и достойнството, както и да не прилага физическо и психическо насилие на учителите, учениците и другите служители на училището;

8. да не участва в хазартни игри, да не пуши, да не употребява наркотични вещества и алкохол;

9. да не ползва мобилен телефон и други технически и електронни средства по време на час без разрешение на учителя;

10. да не пречи на учителя при и по повод изпълнение на служебните му задължения, както и на съучениците си по време на учебните часове;

11. да не носи оръжие, както и други предмети, които са източник на повишена опасност;

12. да не бъде на обществени места без придружител в съответствие с изискванията на Закона за закрила на детето;

13. да носи ученическата си книжка в училище и да я представя при поискване на учителя или директора;

14. да носи ученическата си лична карта в училище и извън него.

(4) Правилникът за дейността на училището може да предвиди и други права и задължения за учениците, доколкото те не противоречат на този закон.

(5) Неизпълнението на задълженията, предвидени в този закон и правилника за дейността на училището, е нарушение на училищната дисциплина.

Чл. 162. (1) Отсъствието на ученика от учебен час без уважителна причина е неизвинено отсъствие.

(2) Закъснение до 15 минути за три учебни часа без уважителна причина се счита за едно неизвинено отсъствие.

(3) Ученикът може да отсъства от училище по уважителна причина:

1. при представяне на документ, издаден от компетентен орган;

2. до 3 дни в една учебна година с писмено уведомление от родителя (настойника, попечителя), представено на класния ръководител не по-късно от деня на отсъствието;

3. до 7 дни в една учебна година с разрешение на директора на училището въз основа на писмена молба от родителя (настойника, попечителя).

(4) Броят на отсъствията на ученика се отбелязва в дневника на класа и веднъж месечно се вписва в ученическата книжка.

(5) Когато броят на отсъствията не позволява да се формира срочна оценка по един или повече учебни предмети от задължителната, от профилираната/професионалната или от задължителноизбираемата подготовка, ученикът полага изпити при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 124.

(6) Броят на отсъствията по уважителна причина на учениците със специални образователни потребности не се отразява на формирането на срочна оценка.

Чл. 163. (1) В края на всяка учебна година класният ръководител изготвя характеристика за всеки ученик от класа, в която прави преценка за развитието на ученика в образователно-възпитателния процес и за спазването на училищната дисциплина и дава препоръки за насочването му към различни форми на допълнителна работа, включително извънкласни и извънучилищни дейности, или към подкрепа от специалист. В характеристиката се посочват както положителните, така и отрицателните страни в развитието на ученика. Характеристиката се връчва на родителя срещу подпис.

(2) При завършване на основно и на средно образование класният ръководител изготвя цялостна характеристика за развитието на ученика в образователно-възпитателния процес, участието му в училищния живот и спазването на училищната дисциплина. Характеристиката е неразделна част от свидетелството за основно образование, съответно от дипломата за средно образование.

(3) Характеристика се изготвя и в случаите на преместване на ученици в друго училище.

(4) Характеристиката на ученика към дипломата за средно образование може да се отчита в процедурата за прием във висше училище по решение на академичния съвет на висшето училище.

Чл. 164. (1) За нарушение на училищната дисциплина на учениците се налагат следните наказания:

1. забележка;
2. извършване на дейности в полза в училището в свободното от учебни часове време;
3. предупреждение за преместване в друго училище;
4. преместване в друго училище;
5. преместване в самостоятелна форма на обучение – за учениците, навършили 16-годишна възраст.

(2) Дейностите в полза на училището по ал. 1, т. 2 не трябва да са такива, които с оглед на естеството или интензивността си не са съобразени с възрастовите особености и здравословното състояние на учениците или унижават тяхното достойнство. Видовете дейности се уреждат с правилника за дейността на училището.

(3) Когато ученикът се яви в училище с облекло или във вид, които са в нарушение на този закон или на правилника за дейността на училището, както и когато състоянието му не му позволява да участва в образователно-възпитателния процес, той

се отстранява от училище до отпадане на основанието за отстраняването му, за което класният ръководител уведомява родителя (настойника, попечителя).

(4) Когато ученикът пречи на учителя и/или на съучениците си по време на учебен час, учителят може да го отстрани до края на учебния час.

(5) При тежки или системни нарушения на задълженията, определени в този закон и в правилника за дейността на училището, освен наказание по ал. 1, на ученика може да се наложи мярка намаляване на поведението.

(6) Освен налагането на наказание по ал. 1 ученикът може да бъде насочен към консултации и педагогическа и психологическа подкрепа от специалист, допълнително обучение в извънучебно време, включително в периода на ваканциите, участие в извънкласни и извънучилищни дейности, професионално ориентиране и други дейности с оглед недопускане на нарушения и на отпадане от училище.

Чл. 165. (1) За едно нарушение не може да бъде наложено повече от едно наказание.

(2) Мерките по чл. 164, ал. 5 и 6 се налагат заедно с наказанията по чл. 164, ал. 1.

Чл. 166. (1) Наказанията и мерките са срочни.

(2) Срокът на наказанието по чл. 164, ал. 1, т. 1 и 4 е до края на учебната година, а по чл. 164, ал. 1, т. 2, 3 и 5 се определя в заповедта за налагането им.

(3) Наказанията по чл. 164, ал. 1, т. 4 и 5 влизат в сила от началото на следващата учебна година, когато са наложени до 30 учебни дни преди края на втория учебен срок.

(4) Срокът на мярката по чл. 164, ал. 5 се определя в заповедта за налагането ѝ.

Чл. 167. (1) Видът и срокът на наказанието се определят, като се отчитат видът, тежестта на нарушението и личностните особености на ученика.

(2) Наказанията по чл. 164, ал. 1, т. 4 и 5 се налагат като крайна мярка при тежки или системни нарушения.

(3) Наказанията по чл. 164, ал. 1 може да се налагат и за допуснати неизвинени отсъствия, като условията за налагането им се определят с правилника за дейността на училището. Наказанията по чл. 164, ал. 1, т. 4 и 5 може да се налагат за допуснати повече от 15 неизвинени отсъствия за учебната година, с изключение на ученик от последния гимназиален клас в присъствена форма на обучение.

(4) Мярката по чл. 164, ал. 4 не може да се налага на ученици със специални образователни потребности, когато поведението им е резултат от увреждането или нарушението.

(5) Срокът на мярката по чл. 164, ал. 5 се определя, като се отчитат видът, тежестта на нарушението/нарушенията и личностните особености на ученика.

(6) Видът и срокът на мерките по чл. 164, ал. 6 се определят, като се отчитат и възможностите на училището.

Чл. 168. (1) Наказанието по чл. 164, ал. 1, т. 1 се налага със заповед на директора по предложение на класния ръководител, а наказанията по чл. 164, ал. 1, т. 2 – 5 – със заповед на директора по предложение на педагогическия съвет.

(2) Мярката по чл. 164, ал. 3 се налага със заповед на директора, а по чл. 164, ал. 5 и 6 – със заповед на директора по предложение на педагогическия съвет.

Чл. 169. (1) Класният ръководител писмено уведомява родителя (настойника, попечителя) за извършеното от ученика нарушение и за правата на родителя (настойника, попечителя) в процедурата по налагане на наказание.

(2) За всяко производство за налагане на наказание по ал. 164, ал. 1 и на мярката по чл. 164, ал. 5 се определя докладчик. Докладчик може да бъде учител, който преподава на ученика.

(3) Преди налагане на наказанията по чл. 164, ал. 1 и на мярката по чл. 164, ал. 5 директорът – за наказанието по чл. 164, ал. 1, т. 1, съответно педагогическият съвет – в останалите случаи, изслушва ученика и проверява фактите и обстоятелствата, свързани с конкретното нарушение.

(4) Родителят (настойникът, попечителят) има право да присъства на изслушването и да изрази мнение.

(5) При необходимост изслушването се извършва в присъствието на психолог, педагогически съветник и ресурсен учител.

(6) За изясняване на фактите и обстоятелствата на изслушването могат да бъдат поканени и да бъдат изслушани учители, които преподават на ученика, както и ученици.

(7) Преди налагане на наказанията по чл. 164, ал. 1, т. 2 – 5 и на мярката по чл. 164, ал. 5 задължително се уведомява дирекция „Социално подпомагане” по настоящ адрес на ученика, представител на която може да присъства на изслушването с оглед защита на правата и на интересите на ученика. По желание на ученика и на неговите

родители (настойници, попечители) дирекция „Социално подпомагане” може да го консултира преди налагане и на останалите наказания и мерки.

(8) Преди налагане на наказанията и мерките, с изключение на мярката по чл. 164, ал. 3, се взема мнението на педагогическия съветник (психолог) и на класния ръководител на ученика.

Чл. 170. (1) В заповедта за налагане на наказанията и мерките се посочват видът на наказанието и/или мярката, срокът и мотивите за налагането им.

(2) Заповедта може да се обжалва пред началника на регионалния инспекторат по образованието.

(3) Не подлежи на обжалване заповедта за налагане на наказанието по чл. 164, ал. 1, т. 1.

Чл. 171. (1) Класният ръководител писмено уведомява родителя (настойника, попечителя) за наложеното на ученика наказание и мерки.

(2) Наложените наказания и мерки се отразяват в ученическата книжка, в личния картон и в характеристиката на ученика.

(3) Наложеното наказание по чл. 164, ал. 1, т. 1 се обявява от класния ръководител пред класа.

Чл. 172. (1) При налагане на мярката по чл. 164, ал. 3 за времето на отстраняване на ученика се отбелязват съответен брой неизвинени отсъствия.

(2) При налагане на мярката по чл. 164, ал. 4 за часа, за който ученикът е отстранен, учителят отбелязва неизвинено отсъствие. Ученикът няма право да напуска територията на училището по времето на отстраняването си. Училището създава условия за възпитателна работа с учениците при изпълнението на мярката.

(3) Ученик, на който е наложена мярката по чл. 164, ал. 5, се лишава от правото да получава стипендия за отличен успех, както и от правото да участва в представителни прояви от името на училището.

(4) При равни други условия при приемане на ученици с предимство се ползват учениците, на които не е наложена мярката по чл. 164, ал. 5.

Чл. 173. (1) Наказанията се заличават с изтичане на срока, за който са наложени, или предсрочно по реда, по който са наложени.

(2) По желание на ученика, след заличаване на наказанието по чл. 164, ал. 1, т. 4 той може да продължи обучението си в училището, в което е преместен.

(3) Мярката по чл. 164, ал. 5 се заличава с изтичане на срока, за който е наложена, или предсрочно по реда, по който е наложена, когато ученикът с цялостното си поведение в училище покаже, че се е поправил.

(4) Зачиваването се отбелязва в ученическата книжка и в личния картон на ученика.

Чл. 174. (1) За високи постижения в учебната, извънкласната и извънучилищната дейност учениците се поощряват с морални и материални награди.

(2) Видовете награди и условията и редът за получаването им се определят в правилника за дейността на училището.

Чл. 175. (1) Училището организира и провежда допълнителни дейности за обучение и възпитание на ученици, застрашени от отпадане от училище.

(2) Дейностите по ал. 1 може да включват:

1. индивидуална педагогическа и психологическа подкрепа от специалист;
2. допълнителна работа след учебните часове и в извънучебно време;
3. насочване към извънкласни и извънучилищни дейности;
4. консултации за професионално ориентиране съобразно възрастта и интересите на ученика;
5. други дейности, предвидени в правилника за дейността на училището.

Чл. 176. (1) Дейностите по предходния член се организират от екип за педагогическо въздействие и подкрепа.

(2) Екипът се сформира за всяка учебна година със заповед на директора на училището.

(3) В екипа се включват директорът на училището, помощник-директор, педагогически съветник (психолог), учители и представители на родителите.

(4) В работата на екипа участват съответният класен ръководител и при необходимост – представител на дирекция „Социално подпомагане”. В работата на екипа може да участва и родителят (настойникът, попечителят) на ученика.

Глава осемнадесета

Учители и възпитатели

Чл. 177. (1) Учителите организират и провеждат подготовката, обучението и възпитанието на децата и учениците, като подпомагат и поощряват развитието на творческо мислене, самостоятелност и практически умения и съдействат за изграждане на личността и пълноценна интеграция на учениците в училищната и социалната среда.

(2) Възпитателите организират и провеждат образователно-възпитателни дейности с учениците извън задължителните учебни часове.

Чл. 178. (1) Учителска длъжност може да заема лице:

1. български гражданин с висше образование по специалност от професионално направление „педагогика на обучението по” или от професионално направление „педагогика” или с висше образование по специалност, съответстваща на учебен предмет от общообразователната или професионалната подготовка;

2. с високи морални качества.

(2) Не може да бъде назначено на учителска длъжност лице, което:

1. е осъдено на лишаване от свобода с влязла в сила присъда за умишлено престъпление;

2. е лишено от право да упражнява професията си;

3. страда от заболявания и отклонения, които застрашават живота и здравето на децата и учениците, определени с наредба, издадена от министъра на здравеопазването, съгласувано с министъра на образованието и науката.

(3) Лице с висше образование по специалност, съответстваща на учебен предмет от общообразователната или професионалната подготовка, в срок до 2 години от назначаване на учителска длъжност преминава обучение във висше училище за придобиване на допълнителна педагогическа квалификация. Обучението за придобиване на допълнителната квалификация не се заплаща от учителя.

(4) За учители в начален етап на образованието може да се назначават само лица, притежаващи висше образование по специалност от професионално направление „педагогика”.

(5) За преподаване на учебния предмет „чужд език” или на общообразователен предмет на чужд език за учител може да бъде назначено и лице, което удостовери знания и умения на съответния език на ниво най-малко Б2 от Общата европейска езикова рамка.

(6) Удостоверяването по ал. 5 може да стане:

1. с документ за владее на езика, издаден след успешно положен изпит към културен институт или служба към дипломатическо представителство на съответната държава или българска институция, упълномощена от чуждестранни културни институти да провежда международно признати изпити по езика;

2. с диплома за средно образование с чуждоезиков профил.

(7) Лицата по ал. 5 не може да бъдат назначавани за преподаване на учебния предмет „чужд език“ в гимназиалната степен на образование.

(8) В случаите на ал. 5, когато лицето не притежава висше образование, то се назначава до явяване на кандидат, който отговаря на изискванията по ал. 1, или кандидат с висше образование по ал. 5.

(9) Чужди граждани може да заемат учителска длъжност при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 181 или в съответствие с международни договори, по които Република България е страна.

Чл. 179. Професионалното развитие на учителите включва последователно заемане на следните длъжности:

1. младши учител;
2. учител;
3. старши учител;
4. главен учител;
5. учител методик.

Чл. 180. (1) Учителите се назначават на длъжност по трудово правоотношение от директора при условията и по реда на този закон и на наредбата по чл. 181. Учителите в българските училища в чужбина се назначават от министъра на образованието и науката.

(2) Заемането на по-висока учителска длъжност става на основата на придобит стаж на по-ниска учителска длъжност, допълнителната квалификация, свързана с изпълнение на служебните задължения, и атестация при условията и по реда на наредбата по чл. 181.

(3) Заемането на по-висока учителска длъжност е основание за получаване на по-високо основно възнаграждение, а за учителя методик – и за намаляване на преподавателската натовареност.

(4) При първоначално заемане на учителска длъжност лицето се назначава на длъжност „младши учител“. Младшият учител се назначава със срок за изпитане 2

години. Сроктът за изпитване е в полза на младшия учител. След изтичане на срока за изпитване младшият учител може да бъде назначен на длъжност „учител” при условията и по реда на наредбата по чл. 181.

(5) Заемането на длъжност „главен учител” и „учител методик” става въз основа на конкурс, проведен по реда на наредбата по чл. 181.

(6) Броят на местата за учители методици се определя за всяка община от началника на регионалния инспекторат по образованието на основата на броя на учителите по съответния учебен предмет в общината.

(7) Възникването, изменението и прекратяването на трудовите правоотношения на учителите се осъществява по реда на Кодекса на труда, доколкото в този закон не е предвидено друго.

Чл. 181. Условията и редът за заемане на учителска длъжност, в това число за провеждане на конкурс, правата и задълженията за всяка учителска длъжност и квалификацията на учителите се уреждат с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 182. (1) Възнаграждението на учителите се определя от директора.

(2) Възнаграждението на учителя се състои от основно и от допълнителни възнаграждения.

(3) Основното възнаграждение се определя на основата на длъжността по чл. 180, ал. 1 и на нормата за преподавателска работа.

(4) Нормата за преподавателска работа на учител в училище е броят на учебните часове, които учителят изпълнява за една учебна година, а на учител в детска градина – броят на часовете, които учителят изпълнява за една година.

(5) Изпълнението на нормата на преподавателска работа е част от трудовите задължения на учителя.

(6) Нормата на преподавателска работа се определя в трудовия договор, съответно в споразумението по чл. 107 от Кодекса на труда.

(7) При нормална продължителност на работното време съгласно Кодекса на труда индивидуалната норма на преподавателска работа не може да бъде по-малка от минималната годишна норма.

(8) Учителят получава допълнително възнаграждение на основата на резултатите от труда си.

(9) Нормите на преподавателска работа и условията и редът за заплащане на труда на в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка се уреждат с наредба, издадена от министъра на образованието науката, съгласувано с министъра на финансите.

Чл. 183. (1) Учителят има следните права:

1. свободно да определя методите и средствата за провеждане на образователно-възпитателния процес, като активно използва интерактивни методи на преподаване и възможностите на информационните и комуникационните технологии;

2. да участва в класирането на проектите на учебници и на учебни помагала по съответния учебен предмет и при избора на учебник и на учебни помагала, по които ще се провежда обучението;

3. да получава информация по въпроси, свързани с изпълнение на служебните му задължения, както и за възможностите за повишаване на професионалната му квалификация;

4. да повишава образованието и професионалната си квалификация;

5. да дава мнения и да прави предложения за развитие на училището, детската градина и центъра за работа с деца;

6. да използва материално-техническата база за изпълнение на служебните си задължения;

7. да избира и да бъде избран в училищния съвет.

(2) Учителят има следните задължения:

1. да изпълнява нормата си за преподавателска работа и другите задължения, включени в длъжностната му характеристика;

2. да преподава учебния предмет на книжовния български език, с изключение на учебния предмет „чужд език”, учебните предмети на чужд език и майчин език, да общува с децата и учениците на книжовния български език и да ги подпомага да усвояват книжовноезиковите норми;

3. да уведомява своевременно директора, когато се налага да отсъства от учебни часове, за осигуряване на заместник с оглед недопускане на свободни учебни часове.

4. да участва в работата на педагогическия съвет и да изпълнява неговите решения;

5. да изпълнява предписанията и препоръките на органите, осъществяващи методическа дейност и контрол в системата училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка;

6. да зачита правата и достойнството на детето и ученика и да не упражнява физическо и психическо насилие над него;

7. да опазва живота и здравето на децата и учениците по време на образователно-възпитателния процес и на други дейности, организирани от училището, детската градина или центъра за работа с деца;

8. да поддържа и повишава своята квалификация;

9. да информира писмено и на индивидуални срещи родителите за успеха и развитието на детето или ученика, за спазването на училищната дисциплина, както и за уменията му за общуване и интегриране в училищната среда, да ги насочва към форми за допълнителна работа с оглед възможностите, потребностите и желанията на ученика при зачитане на тяхното право да вземат решения;

10. да не ползва мобилен телефон по време на час;

11. да не пуши, да не внася и употребява алкохол в училището, детската градина или центъра за работа с деца, както и извън тях – при провеждане на мероприятия и дейности, в които участват деца и ученици;

12. да се явява на работа с облекло и във вид, които съответстват на добрите нрави;

13. да не носи оръжие, както и други предмети, които са източник на повишена опасност.

(3) Индивидуалните срещи с родителите се провеждат в приемното време на учителя или в друго удобно за двете страни време.

(4) Правилникът за дейността на училището, детската градина или центъра за работа с деца може да предвиди и други права и задължения на учителите, доколкото те не противоречат на този закон.

Чл. 184. (1) Учител, който е и класен ръководител, има следните допълнителни задължения:

1. да следи за успеха и развитието на учениците от класа в образователно-възпитателния процес, за спазването на училищната дисциплина, както и за уменията им за общуване с учениците и учителите и интегрирането им в училищната среда, като периодично и своевременно информира родителите (настойниците, попечителите);

2. да анализира и оценява рисковите фактори върху учениците от класа и да предприема превантивни и корективни мерки за справяне с тях;

3. да контролира посещаемостта на учебните часове от учениците от класа;

4. своевременно да уведомява родителите, ако ученикът отсъства от учебни часове както и когато спрямо него ще започне процедура за налагане на наказание или други мерки по този закон;

5. да консултира родителите за възможностите и формите за допълнителна работа с ученика с оглед максимално развитие на заложите му, както и за възможностите за оказване на педагогическа и психологическа подкрепа от специалист, когато това се налага;

6. да изготвя и да предоставя на родителя (настойника, попечителя) характеристика за всеки ученик от класа в съответствие с чл. 163;

7. да организира и да провежда родителски срещи;

8. периодично да организира индивидуални срещи с учениците от класа, да организира и провежда часа на класа и да работи за развитието на класа като общност;

9. да участва в процедурите за налагане на наказания и мерки по отношение на учениците от класа в случаите и по реда, предвидени в този закон;

10. да осъществява връзка с учителите, които преподават на класа, и периодично да се информира за успеха и развитието на учениците от класа по съответния учебен предмет, за спазване на училищната дисциплина, за уменията им за общуване и интегриране в училищната среда;

11. да осъществява постоянна връзка с останалите класни ръководители с оглед усъвършенстване и намиране на нови форми за общуване с класа и родителите;

12. да осъществява връзка и да подпомага специалистите, които работят с ученици от класа;

13. да води редовно и да съхранява учебната документация за класа.

(2) По време на родителските срещи се обсъждат и се вземат решения по основни въпроси, свързани с развитието и възпитанието на учениците, включително с участието на специалисти. Класният ръководител не може да обсъжда публично въпроси, свързани с успеха и поведението на отделните ученици от класа.

(3) На първата родителска среща за учебната година класният ръководител предоставя на родителите информация за графика на приемното време на учителите в училището.

Чл. 185. (1) Учителите нямат право да предоставят образователни услуги срещу заплащане при наличие на конфликт на интереси.

(2) В 1-месечен срок от началото на всяка учебна година учителите подават писмена декларация пред директора на училището относно обстоятелството дали през

предходната учебна година са предоставяли образователни услуги срещу заплащане, както и относно липсата на конфликт на интереси.

(3) При установяване на конфликт на интереси, както и в случай на неподаване на декларация по ал. 2 или на подаване на декларация с невярно съдържание учителите носят дисциплинарна отговорност по Кодекса на труда.

Чл. 186. Училището и детската градина създават условия на учителите да повишават професионалната си квалификация в организирани форми на обучение и чрез самостоятелна подготовка.

Чл. 187. (1) Учители, постигнали високи резултати при обучението и възпитанието на учениците, се поощряват с морални и материални награди при условията и по реда на наредба на министъра на образованието и науката, съгласувано с министъра на финансите.

(2) Награди за учителите, както и условията и редът за получаването им може да се предвидят и в правилника за дейността на училището.

Чл. 188. Разпоредбите на предходните членове на тази глава се прилагат съответно и за възпитателите.

Чл. 189. (1) Педагогическият съвет е специализиран орган за разглеждане и решаване на основни педагогически въпроси в училището, детската градина и центъра за работа с деца

(2) Педагогическият съвет:

1. дава становище по стратегията за развитие на училището;
2. приема правилник за дейността на училището;
3. приема училищния учебен план;
4. приема годишния план за дейността на училището;
5. определя формите на обучение в зависимост от възможностите на училището и вида на подготовката;
6. приема учебни планове за индивидуална форма на обучение;
7. утвърждава избраните от учителите учебници и учебни помагала за всеки клас, които ще бъдат използвани в училището;
8. обсъжда резултатите и взема решения за повишаване на качеството на образователно-възпитателния процес;

9. прави предложения на директора за награждаване на ученици и за налагане на наказания и мерки по този закон и правилника за дейността на училището;

10. определя училищни символи и ритуали.

(2) Педагогическият съвет на детската градина и на центъра за работа с деца изпълнява функциите по ал. 1 съобразно предмета на дейността си.

Чл. 190. (1) Педагогическият съвет включва в състава си помощник-директорите, учителите, възпитателите и педагогическия съветник (психолог).

(2) Директорът на училището, детската градина и центъра за работа с деца е председател на педагогическия съвет.

(3) В състава на педагогическия съвет с право на съвещателен глас може да участват представители на училищното настоятелство, медицинското лице, което обслужва училището, детската градина или центъра за работа с деца, както и други лица, определени с нормативен акт.

(4) На заседанията на педагогическия съвет може да бъдат поканени и представители на учениците.

Чл. 191. (1) Педагогическият съвет се свиква на редовно заседание най-малко веднъж на два месеца от директора.

(2) Извънредно заседание се свиква по инициатива на директора или по писмено искане на най-малко 1/3 от членовете на педагогическия съвет.

(3) Заседанията на педагогическия съвет се провеждат, ако присъстват не по-малко от 2/3 от членовете му.

(4) Решенията се взимат с мнозинство 2/3 от присъстващите, а в случаите по чл. 189, ал. 1, т. 5 и 7 – с обикновено мнозинство.

(5) За всяко заседание на педагогическия съвет се води протокол. Протоколите от заседанията на педагогическия съвет се пазят не по-малко от 5 години.

Глава деветнадесета

Родители

Чл. 192. (1) Детската градина, училището и центърът за работа с деца осъществяват процеса на подготовка, обучение и възпитание на децата и учениците във взаимодействие и сътрудничество с родителите.

(2) Родителите (настойниците, попечителите) имат следните права:

1. периодично да получават информация за успеха и развитието на децата им в образователно-възпитателния процес, за спазването на училищната дисциплина, уменията им за общуване с учениците и учителите и интегрирането им в училищната среда;

2. да се срещат с класния ръководител и учителите в определеното приемно време или в друго удобно за двете страни време;

3. да участват в родителските срещи;

4. да избират и да бъдат избирани като представители на родителите в училищния съвет;

5. да изразяват мнение и да правят предложения за развитие на училището, детската градина и центъра за работа с деца и за качеството на образователно-възпитателния процес;

6. да присъстват и при желание от тяхна страна да бъдат изслушани, когато се решават въпроси, които засягат права и интереси на детето или ученика;

7. да участват в училищното настоятелство, когато такова е създадено;

8. да бъдат консултирани по въпроси, свързани с възпитанието на децата и учениците, от специалист, за което училището им оказва необходимото съдействие.

(3) Родителите (настойниците, попечителите) имат следните задължения:

1. да осигуряват посещаемостта на ученика в училище;

2. да се запознаят срещу подпис с училищния учебен план и с правилника за дейността на училището, детската градина и центъра за работа с деца при записване на детето или ученика;

3. да уведомяват класния ръководител, съответно да поискат разрешение от директора в случаите на отсъствие на ученика от училище по чл. 162, ал. 3, т. 2 и 3;

4. да не допускат явяването на ученика в училище с облекло или във вид, които не съответстват на правилника на училището, положението му на ученик и на добрите нрави;

5. редовно да се осведомяват за успеха и развитието на детето или ученика в образователно-възпитателния процес, за спазването на училищната дисциплина, за уменията им за общуване с децата или учениците и учителите и интегрирането им в училищната среда;

6. да се явява в училището, детската градина или центъра за работа с деца, когато важни причини налагат това и бъде писмено поканен от директора.

Чл. 193. (1) За неизпълнение на задълженията им по този закон на родителите се налагат следните наказания и мерки:

1. глоба;
2. освобождаване от участие в училищния съвет;
3. мерки, предвидени в друг закон.

(2) Наказанието глоба се налага при условията и по реда на дял осми.

(3) Освен налагането на наказанието и мерките по ал. 1 родителят може да бъде насочен към консултации със специалисти с оглед повишаване на родителската му компетентност.

Чл. 194. (1) Настоятелствата са независими доброволни сдружения на родители за подпомагане на развитието и материалното осигуряване на училището, детската градина и центровете за работа с деца по чл. 39, т. 1.

(2) Към всяко училище, детска градина или център за работа с деца по ал. 1 може да се създава само едно настоятелство.

(3) Настоятелство може да се създава и към група училища, детски градини или центрове за работа с деца, към които няма създадено настоятелство по ал. 2.

Чл. 195. (1) Настоятелствата се създават като юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност и организират дейността си при условията и по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, на този закон и на устава или учредителния им акт.

(2) Настоятелството се учредява по инициатива на родители или общественици.

(3) Органите за управление и редът за вземане на решения се уреждат в учредителния акт или устава.

Чл. 196. За постигане на целите си настоятелствата:

1. предлагат решения и мерки за преодоляване на текущи проблеми, за подобряване на дейността и за развитието на училището, детската градина или центъра за работа с деца;

2. съдействат за осигуряване на допълнителни финансови и материални средства за училището, детската градина или центъра за работа с деца и контролират целесъобразното им разходване;

3. подпомагат изграждането и поддържането на материално-техническата база на училището, детската градина или центъра за работа с деца;

4. дават мнение при избирането на учебниците и учебните помагала, които ще се използват в училището, и подпомагат закупуването им;

5. съдействат за организиране на ученическото хранене, осигуряване на транспорт и за решаването на други социално-битови проблеми на децата и учениците в училището, детската градина или центъра за работа с деца;

6. подпомагат създаването и реализирането на образователно-възпитателни програми по проблемите на децата и учениците;

7. подпомагат органите за управление на училището и органите на местно самоуправление и местна администрация за осъществяването на задължителното училищно обучение;

8. съдействат за реализирането на извънкласните и извънучилищните дейности, организирания отход, туризъм и спорт на децата и учениците;

9. съдействат за включване на родителите при организирането на свободното време на децата и учениците;

10. организират обществеността за подпомагане на детската градина, училището или центъра за работа с деца;

11. сигнализират компетентните органи при извършени нарушения в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка;

12. организират и подпомагат обучение на родителите по въпросите на възпитанието и развитието на децата и учениците;

13. подпомагат дейността на училището за преодоляване и противодействие срещу рисковите фактори върху децата и учениците;

14. подпомагат социално слаби деца и ученици;

15. съдействат на комисиите за борба срещу противообществени прояви на малолетните и непълнолетните.

Дял шести

УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

Глава двадесета

Органи за управление и контрол на системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка

Чл. 197. (1) Министерският съвет осъществява държавната политика в областта на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка.

(2) Министърът на образованието и науката провежда държавната политика в областта на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка и осъществява контрол върху дейността на всички институции в системата.

(3) Началниците на регионалните инспекторати по образованието осъществяват методическа дейност и контрол върху дейността на институциите в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка на територията на областите.

(4) Органите на местното самоуправление и местната администрация осигуряват условия за функциониране и развитие и осъществяват контрол върху дейността на институциите в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка на територията на съответната община в случаите, предвидени в този закон.

Чл. 198. Министърът на образованието и науката:

1. разработва стратегии, програми и планове за развитие на системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка;

2. утвърждава националните образователни стандарти, издава и разработва предвидените в този закон подзаконови нормативни актове;

3. осигурява условия за функциониране и развитие на системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка в съответствие с държавната политика в тази област;

4. координира взаимодействието между институциите в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, държавните институции, неправителствени организации и социалните партньори;

5. упражнява контрол върху дейността на регионалните инспекторати по образованието, на детските градини, училищата и центровете за работа с деца;

6. провежда и/или координира изпълнението на политиките и инструментите на Европейския съюз, свързани със системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка;

7. провежда и/или координира изпълнението на програми за международно сътрудничество, свързани със системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка;

8. осъществява и други правомощия, предвидени в този закон и в други нормативни актове.

Чл. 199. (1) Регионалните инспекторати по образованието са териториални администрации към министъра на образованието и науката за осъществяване на методическа дейност и контрол.

(2) Устройството и функциите на регионалните инспекторати по образованието се определят с правилник на министъра на образованието и науката.

Чл. 200. (1) Началникът на регионалния инспекторат по образованието:

1. планира, организира и контролира дейността на регионалния инспекторат по образованието;

2. провежда държавната политика в областта на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка на територията на съответната област;

3. съдейства за осигуряване на условия за функциониране и развитие на детските градини, училищата и центровете за работа с деца на територията на съответната област;

4. координира взаимодействието между институциите в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, регионалните структури на държавни институции, неправителствените организации и регионалните структури на социалните партньори;

5. упражнява контрол върху дейността на институциите в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка в рамките на своята компетентност;

6. координира прилагането на международни, национални и областни образователни програми и проекти в детски градини, училища и центрове за работа с деца;

7. осъществява и други правомощия, предвидени в този закон и други нормативни актове.

(2) В края на всяка учебна година началникът на регионалния инспекторат по образованието представя на министъра на образованието и науката отчет за дейността на регионалния инспекторат по образованието.

(3) Началникът на регионалния инспекторат по образованието организира поддържането на електронен регистър на лицата, които могат да заместват отсъстващи учители с оглед недопускане на свободни учебни часове. В регистъра се включат лица, отговарящи на изискванията за заемане на учителска длъжност, в това число придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, както и студенти и специалисти.

(4) За българските училища в чужбина функциите по ал. 1 се изпълняват от министъра на образованието и науката.

(5) В изпълнение на своите правомощия началникът на регионалния инспекторат издава заповеди.

(6) При констатиране на нарушения в резултат на осъществяване на контролната дейност началникът на регионалния инспекторат по образованието дава задължителни предписания на директора на съответното училище, детска градина или център за работа с деца, които съдържат указания и срок за отстраняване на нарушението.

Чл. 201. (1) Министърът на образованието и науката назначава началниците на регионалните инспекторати по образованието и експертите в регионалните инспекторати по образованието и прекратява служебните правоотношения с тях.

(2) Началникът на регионалния инспекторат по образованието и експертите в регионалния инспекторат по образованието заемат длъжностите си след проведен конкурс при условията и по реда на Закона за държавния служител.

(3) Началниците на регионалните инспекторати по образованието сключват и прекратяват трудовите договори със служителите, работещи по трудово правоотношение.

Чл. 202. Органите на местното самоуправление и местната администрация осигуряват и контролират:

1. задължителното училищно обучение на децата до 16-годишна възраст;
2. здравното обслужване и сигурността на децата и учениците, на училищата и детските градини;
3. финансирането на училищата, детските градини и центрове за работа с деца в съответствие с правилата на дял седми;
4. средства за изграждането, обзавеждането и основния ремонт на училищата, детските градини и центрове за работа с деца;
5. условия за столово хранене, общежития, отдих, спортна база и транспорт за децата, учениците и учителите;
6. стипендии и специални помощи на ученици;
7. осъществяват и други правомощия, предвидени в този закон и в други нормативни актове.

Чл. 203. (1) Началниците и служителите в регионалните инспекторати по образованието, служителите в Министерството на образованието на образованието и науката, служителите в звена по образование в общинските администрации нямат право да предоставят образователни услуги срещу заплащане.

(2) При нарушаване на забраната по ал. 1 лицата носят дисциплинарна отговорност по реда на Кодекса на труда, съответно по реда на Закона за държавния служител.

Глава двадесет и първа

Органи за управление и контрол на училището, детската градина и центъра за работа с деца

Раздел I

Директор

Чл. 204. (1) Директорът е орган за управление на училището, детската градина и центъра за работа с деца.

(2) Директор може да бъде лице, което:

1. е български гражданин с висше образование на образователно-квалификационна степен „бакалавър” или „магистър”;

2. е придобило директорска правоспособност при условията и по реда на чл. 206 и 207;

3. има 2 години стаж на длъжност „учител” – за директор на училище и детска градина;

4. отговаря на изискванията по чл. 178, ал. 1, т. 2 и ал. 2.

(3) Директорът на държавно или общинско училище се назначава на основата на конкурс, проведен по реда на Кодекса на труда, от министъра на образованието и науката – за училищата, които провеждат обучение след VII клас, съответно от началника на регионалния инспекторат по образованието – за останалите училища.

(4) Когато в училището е създаден училищен съвет, конкурсът се провежда от училищния съвет. Министърът на образованието и науката, съответно началникът на регионалния инспекторат по образованието не може да откаже да назначи класираният на първо място кандидат освен при наличие на процедурни нарушения.

(5) Директорите на държавни и общински детски градини и центрове за работа с деца се назначават на основата на конкурс, проведен по реда на Кодекса на труда, от

началника на регионалния инспекторат по образованието – за държавните детски градини и държавните и общинските центрове за работа с деца, съответно от кмета на общината – за общинските детски градини.

(6) Възникването, изменението и прекратяването на трудовите правоотношения на директорите се осъществява при условията и по реда на Кодекса на труда, доколкото в този закон не е предвидено друго.

Чл. 205. (1) Директорът се назначава за срок от 5 години без ограничение в броя на мандатите.

(2) Мандатът на директора се прекратява предсрочно:

1. по негово желание;
2. при настъпване на обстоятелство по чл. 178, ал. 2;
3. при две последователни отрицателни оценки по ал. 3;
4. при нарушаване на забраната по чл. 211, ал. 1;
5. при налагане на дисциплинарно наказание „уволнение” в случаите на чл. 227, ал. 1;
6. при влизане в сила на акт, с който установен конфликт на интереси по Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси;
7. в други случаи на прекратяване на трудовото правоотношение при условията и по реда на Кодекса на труда.

(3) Преди края на всяка година от мандата на директора училищният съвет, а когато няма такъв – комисия, определена от органите по чл. 204, ал. 3 и 5, оценява работата и професионалните качества на директора по критерии и по ред, определени в наредбата по чл. 207.

(4) Директор, който е получил 5 положителни оценки по ал. 3 и по време на мандата не му е налагано дисциплинарно наказание, се назначава на длъжността за нов мандат без провеждането на конкурс.

Чл. 206. (1) Директорската правоспособност се придобива в Националния институт за обучение на директори след преминаване на задължително обучение и успешно полагане на изпит.

(2) Националният институт за обучение на директори е юридическо лице на бюджетна издръжка – администрация по чл. 60 от Закона за администрацията към министъра на образованието и науката.

(3) Националният институт за обучение на директори осъществява дейността си на основата на правилник, издаден от министъра на образованието и науката.

Чл. 207. Условието и редът за придобиване на директорска правоспособност и за оценка на работата и професионалните качества на директорите се уреждат с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 208. (1) Директорът на държавно или общинско училище или на държавна или общинска детска градина:

1. организира, контролира и отговаря за цялостната дейност;
2. представлява институцията пред органи, организации и лица и сключва договори с юридически и физически лица в съответствие с предоставените му правомощия;
3. изготвя проект на стратегия за развитие на училището и на отчет за изпълнението ѝ и ги предлага за одобрение от училищния съвет, когато такъв е създаден;
4. съставя, изпълнява и отчита бюджета;
5. изпълнява функциите на работодател по отношение на помощник-директорите, учителите, възпитателите и служителите и работниците в съответствие с Кодекса на труда и осигурява здравословни и безопасни условия за възпитание, обучение и труд;
6. обявява свободните работни места в 3-дневен срок от освобождаването им в бюро по труда и в съответния регионален инспекторат по образованието;
7. осигурява заместващ учител или предоставя своевременно информация в регионалния инспекторат по образованието за организиране на заместване на отсъстващ учител с оглед недопускане на свободни учебни часове;
8. организира и контролира приемането на децата и учениците;
9. награждава децата и учениците и налага наказания и мерки в съответствие с този закон и правилника за дейността на училището;
10. контролира и отговаря за правилното водене и съхраняване на документацията на детската градина или училището;
11. организира разработването и съхраняването на училищните учебни планове и учебните програми;
12. утвърждава тематичните разпределения на учителите по учебните предмети;

13. изготвя сведение за дейността на детската градина или училището в съответствие с наредбата по чл. 157;

14. предоставя своевременно информация на кмета на общината за ученици в задължителна училищна възраст, които не посещават училище, с оглед предприемане на действия по дял осми;

15. осъществява и други правомощия, предвидени в този закон и други нормативни актове;

16. организира поддържането на електронна страница на училището в Интернет.

(2) Директорът на държавен или общински център за работа с деца освен съответните правомощия по ал. 1 има и специфични права и задължения, определени с правилника на центъра за работа с деца.

(3) В изпълнение на своите правомощия директорите на държавни и общински училища, детски градини и центрове за работа с деца издават заповеди.

(4) Директорите на държавни и общински училища, детски градини и центрове за работа с деца изпълняват и норма на преподавателска работа, определена с наредбата по чл. 182, ал. 9.

Чл. 209. Директор на частни училища, детски градини и центрове за работа с деца, на български училища, детски градини и центрове за работа с деца с чуждестранно участие, на чуждестранни училища, детски градини и центрове за работа с деца и на духовни училища е лице, предложено от лицето, получило разрешение за откриване и посочено в заповедта за откриване, преобразуване или промяна. Директор може да е и физическото лице, получило разрешение за откриване.

Чл. 210. (1) Директорът на училище, детска градина и център за работа с деца по чл. 209 организира и ръководи дейността на училището, детската градина или центъра за работа с деца съобразно нормативните актове и решенията на лицето, получило разрешение за откриване.

(2) Директорът на училище, детска градина и център за работа с деца по чл. 209, освен съответни правомощия по чл. 208, ал. 1, има и следните права и задължения:

1. отговаря за законосъобразното и целесъобразното разпореждане с имуществото на училището или детската градина;

2. съхранява и полага собствения печат на детската градина или училището или определя за това със заповед длъжностно лице;

3. утвърждава длъжностно разписание на персонала, поименно разписание на длъжностите и работните заплати и длъжностни характеристики на персонала след съгласие на лицето, получило разрешение за откриване.

(3) Директорът на училище, детска градина и център за работа с деца по чл. 209 сключва сделки и осъществява правомощията по чл. 208, ал.1, т. 5 след съгласието на лицето, получило разрешение за откриване.

(4) За неизпълнение на задълженията по ал. 1 и 2, директорът носи отговорност пред лицето, получило разрешение за откриване.

(5) В отношенията между училището, детската градина или центъра за работа с деца като юридическо лице и директора, училището, детската градина или центърът за работа с деца се представлява от лицето, получило разрешение за откриване.

Чл. 211. (1) Директорите нямат право да предоставят образователни услуги срещу заплащане.

(2) При нарушаване на забраната по ал. 1 директорите носят дисциплинарна отговорност по реда на Кодекса на труда.

Чл. 212. При организирането и контролирането на учебната, административната или учебно-производствената дейност на училището директорът се подпомага от един или повече помощник-директори в съответствие с нормативните актове в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка.

Раздел II

Училищен съвет

Чл. 213. (1) Като колективен орган за осъществяване на контрол върху управленската дейност в училище може да бъде създаден училищен съвет.

(2) Училищният съвет се създава по инициатива на директора на училището или на орган или лица по чл. 214, ал. 1.

Чл. 214. (1) Училищният съвет се състои от 6 членове и включва:

1. един представител на общината, определен със заповед на кмета на общината;
2. един представител на регионалния инспекторат по образованието, определен със заповед на началника на регионалния инспекторат по образованието;
3. двама учители от съответното училище, избрани от педагогическия съвет;

4. двама родители на ученици от съответното училище, избрани от родителите.

(2) Училищният съвет на професионалните гимназии включва и двама представители на работодатели в професии, по които училището провежда обучение.

(3) Училищният съвет има 4, а в случаите по ал 2 – 5 резервни членове – по един от всяка квота по предходните алинеи, определени по съответния ред.

(4) Родител на ученик от съответното училище не може да бъде член на училищния съвет по ал. 1, т. 1 – 3 и ал. 2.

Чл. 215. (1) Представителите на учителите в училищния съвет се избират на заседание на педагогическия съвет.

(2) Всеки член на педагогическия съвет може да предложи до двама учители за членове на училищния съвет. Директорът на училището не може да прави предложения.

Чл. 216. (1) Представителите на родителите се определят чрез двустепенни избори – на ниво паралелка и на ниво училище.

(2) Директорът на училището организира родителски срещи на всички паралелки в училището за избор на представители на родителите в училищния съвет.

(3) Родителите се уведомяват за родителската среща писмено най-малко 2 седмици преди провеждането ѝ.

(4) Избраните представители на родителите от всички паралелки избират помежду си с мнозинство повече от половината от гласовете на присъстващите двама родители за членове на училищния съвет.

Чл. 217. Представителите на работодателите по чл. 214, ал. 2 се определят от директора след отправяне на покана до всички работодатели, осъществяващи дейност в областите, по които училището провежда обучение.

Чл. 218. В 3-дневен срок от определянето на всички членове директорът на училището издава заповед за определяне на състава на училищния съвет в съответствие с направените по реда на предходните членове предложения.

Чл. 219. (1) Не по-късно от 2 седмици от издаване на заповедта по чл. 218 директорът на училището свиква училищния съвет на първо заседание.

(2) На първото си заседание училищният съвет избира председател от своя състав и приема вътрешни правила за своята работа.

Чл. 220. (1) Училищният съвет се свиква на заседание от председателя на съвета по негова инициатива или по искане на най-малко трима от неговите членове.

(2) Решенията на училищния съвет се вземат с мнозинство две трети от членовете.

Чл. 221. (1) Училищният съвет:

1. определя и предлага за назначаване директор на училището;
2. извършва оценка на работата и професионалните качества на директора на училището при условията и по реда на наредбата по чл. 207;
3. предлага предсрочно прекратяване на мандата на директора в случаите по чл. 205, ал. 2, т. 2 – 5;
4. дава становище по проекта на бюджет на училището и по отчета за изпълнението му;
5. одобрява стратегията за развитие на училището и отчета за изпълнението ѝ;
6. осъществява и други правомощия, предвидени във вътрешните правила, доколкото това не противоречи на този закон.

(2) Органите на местното самоуправление и местната администрация и директорът на училището осигуряват условия за организиране на работата и провеждане на заседанията на училищния съвет.

Чл. 222. Министърът на образованието и науката издава правилник за устройството и дейността на училищните съвети.

Дял седми

ФИНАНСИРАНЕ И ИМУЩЕСТВО

Чл. 223. (1) Дейностите, които са обект на държавна политика в областта на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, са държавни дейности по образованието и се финансират от държавния бюджет.

(2) Държавни дейности по образованието, които се осъществяват на общинско ниво, са делегирани от държавата на общините дейности по образованието и се финансират от държавния бюджет чрез бюджетите на общините.

(3) Държавните дейности по образованието, в т.ч. делегираните от държавата дейности, се определят с акт на Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката и на министъра на финансите.

(4) Министърът на образованието и науката съвместно с министъра на финансите осъществяват координация и контрол върху разходите за държавни дейности по образованието.

(5) Средствата от държавния бюджет за държавни дейности по образованието включват:

1. средства за издръжка на дейностите по възпитанието, подготовката и обучението на деца и ученици в държавните, общинските и частни училища и детски градини;

2. средства за подпомагане на равния достъп и за насърчаване на участието в системата;

3. средства за развитие на училищата, детските градини и центровете за работа с деца;

4. средства за реализация на национални програми за развитие на образованието.

Чл. 224. (1) Средствата от държавния бюджет за дейностите по издръжка на възпитанието, подготовката и обучението на деца и ученици в държавните, общинските и частни училища и детски градини се разпределят между бюджетите на финансиращите органи въз основа на:

1. единни разходни стандарти за едно дете и един ученик, одобрени от Министерския съвет и

2. броя на децата и учениците.

(2) Единният разходен стандарт включва средствата от държавния бюджет за издръжка на съответната държавна дейност, в това число средства за възнаграждения.

(3) Единните разходните разходни стандарти се диференцират в зависимост от:

1. дейността;

2. професионалното направление;

3. обективни географски и демографски характеристики на общината, оказващи влияние върху достъпа до образование.

(4) Освен средствата по ал. 1 защитените училища получават допълнително финансиране при условията и по реда на акта по чл. 28, ал. 6.

Чл. 225. (1) Финансиращият орган разпределя средствата, получени по единни разходни стандарти, между училищата и детските градини въз основа на формули за всяка отделна дейност.

(2) Финансиращият орган утвърждава формулите по ал. 1 в срок до 31 януари на съответната година след обсъждане с директорите на училища и детски градини от съответната дейност. Утвърдените формули се прилагат от началото на съответната година и не може да бъдат променяни до края ѝ.

(3) Основни компоненти на всяка формула по ал. 1 са единният разходен стандарт и броят на децата и учениците в училищата и детските градини от съответната дейност. Допълнителни компоненти на формулата може да бъдат обективни географски, демографски и инфраструктурни показатели, определящи различия в разходите за едно дете или един ученик, или показатели, отразяващи националната или общинската образователна политика. Не може да бъдат компоненти на формулите числеността на персонала и броят на групите и паралелките.

(4) Средствата за издръжка на всяка дейност се разпределят:

1. не по-малко от 80 на сто – на база на основните компоненти на формулата;
2. останалите до 20 на сто – въз основа на допълнителни компоненти на формулата.

(5) Като част от допълнителните компоненти на формулата за съответната дейност финансиращият орган може да предвиди резерв за нерегулярни разходи в размер до 3 на сто от средствата по съответната дейност. Неразпределените към 15 ноември на съответната година средства от резерва се предоставят на училищата и детските градини по съответната дейност, като се разпределят пропорционално на броя на децата и учениците.

(6) Като част от формулите за разпределение на средствата финансиращият орган утвърждава и:

1. условията и реда за разпределение на средствата по допълнителните компоненти, включени в съответната формула, в това число и на резерва;
2. правила за промени в разпределението на средствата между училищата и детските градини при изменение на броя на децата и учениците или на стойностите по някой от другите компоненти на формулата, въз основа на които се разпределят средствата.

(7) Финансиращият орган не утвърждава формули за дейности, по които получател на средства е само едно училище или детска градина.

(8) Средствата от държавния бюджет, получени по единни разходни стандарти, за финансиране на дейностите по издръжка на възпитанието, подготовката и обучението на децата и учениците в училищата и детските градини, включително и от установеното

в края на годината превишение на постъпленията над плащанията, не може да бъдат използвани за изпълнение на други дейности.

Чл. 226. (1) Освен средствата по чл. 225 финансиращият орган включва в бюджетите на държавните и общинските училища и на държавните и общински детски градини, които прилагат система на делегиран бюджет, и разходи за сметка на:

1 установеното към края на предходната година превишение на постъпленията над плащанията по бюджета на училището или детската градина;

2. собствени приходи на училищата и детските градини;

3. допълнително финансиране с източник други постъпления на финансиращия орган.

(2) Собствените приходи по ал. 1, т. 2 са:

1. приходите от наем на недвижими имоти и движими вещи;

2. приходите от земеделски земи и гори;

3. приходите от права на интелектуална собственост;

4. приходите от реализация на продукция и услуги от практическо обучение;

5. приходите от квалификационна и творческа дейност, образователни и други услуги;

6. приходите от дарения и завещания;

7. други приходи, определени от финансиращия орган.

(3) Допълнителното финансиране по ал. 1, т. 3 се предоставя:

1. по решение на финансиращия орган;

2. в изпълнение на акт на Министерския съвет или на министъра на образованието и науката;

3. за сметка на бъдещи постъпления на училището или детската градина.

(4) Допълнителните средства по ал. 3, т. 1 се предоставят при условия и по ред, определени от финансиращия орган..

(5) Допълнителните средства по ал. 3, т. 3 се предоставят за сметка на субсидията на училището или детската градина за следващата година.

(6) Предходните алинеи се прилагат и за центрове за работа с деца, прилагащи система на делегиран бюджет. Средствата по ал. 1, т. 1 – 3 се предоставят над средствата, предоставени по реда на чл. 229.

Чл. 227. (1) В случай че просрочените задължения на държавно или общинско училище или детска градина, прилагаща система на делегиран бюджет, надвишат 20 на

сто от утвърдените разходи, директорът носи дисциплинарна отговорност по реда на Кодекса на труда.

(2) Когато в училището има създаден училищен съвет, предложението за налагане на дисциплинарно наказание се прави от училищния съвет.

(3) В случай че в резултат на процедурата за търсене на дисциплинарна отговорност бъде наложено дисциплинарно наказание „уволнение”, в срок до 2 месеца от датата на прекратяване на трудовото правоотношение на директора се провежда конкурс за нов директор по реда на чл. 204, ал. 3, съответно ал. 4. Конкурсът се провежда въз основа на представени от кандидатите програми за оптимизация на разходите и преодоляване на недостига за срок от 3 години.

Чл. 228. (1) Частните училища получават средства по реда на чл. 224 и 225, при условие че осигуряват безплатно обучение по смисъла на чл. 4.

(2) Частните детски градини получават средства по реда на чл. 224 и 225, при условие че таксите за отглеждане, възпитание и подготовка на деца в тях са определени в размер, не по-висок от размера на таксите за общинските детски градини.

(3) Финансиращ орган на частните училища и детски градини е общината, на чиято територия се намира тяхното седалище.

Чл. 229. (1) Средствата за подпомагане на равния достъп и за насърчаване на участието в системата включват субсидии от държавния бюджет за:

1. ученически стипендии и помощи за ученици;
2. транспорт на ученици;
3. общежития;
4. учебници и учебни помагала;
5. извънкласни и извънучилищни дейности;
6. ученически отдих и спорт;
7. целодневна организация на учебния ден и столово хранене;
8. дейности, свързани с диагностична, консултативна, рехабилитационна и корекционно-възпитателна работа с деца и ученици;
9. дейности, свързани с ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности;
10. за дейности, свързани с педагогическа подкрепа и консултиране.
11. други дейности, спомагащи за повишаване на обхвата и равния достъп до образование.

(2) Средствата по ал. 1 се разпределят въз основа на акт на Министерския съвет.

Чл. 230. (1) Средствата за развитие на училищата, детските градини и центровете за работа с деца включват средствата, предоставени от държавния бюджет, за:

1. основни ремонти и придобиване на дълготрайни активи;
2. научна и изследователска дейност;
3. поощряване на качеството на обучението.

(2) Средствата по ал. 1, т. 1 и 2 се разпределят от финансиращия орган между училищата, детските градини и центровете за работа с деца въз основа на програми, разработени от финансиращия орган, и/или пропорционално на средствата, предоставени по формулата по чл. 225, ал. 1 – за училищата и детските градини.

(3) Средствата по ал. 1, т. 3 се разпределят от финансиращия орган между училища, детски градини и центровете за работа с деца въз основа на акт на Министерския съвет.

Чл. 231. (1) Средствата от държавния бюджет за национални програми за развитие на образованието включват разходите от държавния бюджет за реализиране на национални мерки и дейности, чиито цели не могат да бъдат постигнати в желаната степен, ако се финансират в рамките на средствата по чл. 223, ал. 5, т. 1, 2 и 3.

(2) Програмите по ал. 1 се одобряват ежегодно от Министерския съвет.

Чл. 232. (1) Държавните и общинските училища прилагат система на делегиран бюджет, която дава право на директора на училището:

1. на второстепенен разпоредител с бюджетни кредити;
2. да извършва компенсирани промени по плана на приходите и разходите, в това число и по дейности, като уведомява първостепенния разпоредител с бюджетни кредити за това;
3. да се разпорежда със средствата на училището;
4. да определя индивидуалните възнаграждения, преподавателската натовареност и броя на учениците в групи и паралелки съобразно нормите, определени в подзаконовите нормативни актове;
5. самостоятелно да определя числеността на персонала, обезпечавайки прилагането на учебния план и съобразно утвърдения бюджет на училището.

(2) Финансиращият орган делегира права на директорите на училища да реализират собствени приходи, включително приходи от собственост. По изключение

финансиращият орган може да не делегира правото за разпореждане с приходи от собственост, когато имотът е относително териториално обособена единица, която има самостоятелно отчитане на разходите и не представлява част от присъщата на училището дейност.

(3) Министерският съвет може да одобри допълнителни изисквания, на които трябва да отговарят системите на делегирани бюджети.

(4) Министерският съвет приема критерии и ред за оценяване на съответствието на въведените системи на делегирани бюджети с изискванията на ал. 1 – 3.

(5) Разпоредбите на ал. 1 и 2 се прилагат и по отношение на детските градини и центровете за работа с деца, когато по решение на финансиращия орган те прилагат система на делегиран бюджет.

Чл. 233. (1) Съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на бюджетите на държавните и на общинските училища, детски градини и центрове за работа с деца, както и на частните училища и детски градини в случаите по чл. 228 се осъществява по реда и в сроковете, определени за държавния и общинските бюджети.

(2) Бюджетът на училището, детската градина и центъра за работа с деца се съставя по бюджетна класификация, одобрена от министъра на финансите.

Чл. 234. (1) Директорите на училища, както и директорите на детски градини и центрове за работа с деца, които прилагат система на делегиран бюджет, представят проекта на бюджет за утвърждаване от финансиращия орган заедно с предложение за размера на субсидията за капиталови разходи.

(2) Проектът на бюджет на училищата, в които има създаден училищен съвет, се представя пред финансиращия орган заедно със становището на училищния съвет.

Чл. 235. Директорът представя на училищния съвет и/или на училищното настоятелство тримесечни отчети за изпълнението на бюджета на училището, детската градина или центъра за работа с деца в срок до края на месеца, следващ съответното тримесечие.

Чл. 236. (1) Предоставените за управление от държавата и общините на държавните и общинските училища, детски градини и центрове за работа с деца недвижими имоти и движими вещи са публична държавна, съответно публична общинска собственост.

(2) Придобитите от държавните и общинските училища, детски градини и центрове за работа с деца движими вещи, както и придобитите безвъзмездно и за сметка на собствени приходи недвижими имоти са собственост на училището, детската градина или центъра за работа с деца. Разпореждането с тях се извършва по инициатива на директора по реда, предвиден за имоти и вещи – частна държавна собственост – за държавните училища, съответно частна общинска собственост – за общинските училища.

(3) Получените в резултат на разпореждането по ал. 2 средства се включват в бюджета на училището, съответно на детската градина или центъра за работа с деца, когато те прилагат система на делегиран бюджет.

Дял осми

АДМИНИСТРАТИВНО-НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 237. (1) Родители (настойници, попечители), които не осигуряват присъствието на децата си в училище за времето, през което те подлежат на задължително обучение, се наказват с глоба в размер от 50 до 250 лв. При повторно извършване на нарушението глобата е в размер от 100 до 500 лв.

(2) Родители (настойници, попечители), които системно не се явяват в училището, когато важни причини налагат това и бъдат писмено поканени от директора, се наказват с глоба в размер от 20 до 100 лв.

(3) Актовете за установяване на нарушенията се съставят от длъжностни лица, определени от кмета на общината.

(4) Наказателните постановления се издават от кмета на общината.

(5) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 238. (1) Наказват се с глоба, съответно с имуществена санкция от 1000 до 5000 лв. физически или юридически лица, които:

1. организират и провеждат дейност по отглеждане, възпитание и подготовка на деца в институции, които не са открити по реда на този закон;

2. организират и провеждат обучение на ученици с цел издаване на документ за завършен клас или степен на образование, както и на свидетелство за професионална квалификация в институции, които не са открити по реда на този закон.

(2) При повторно извършване на нарушения по ал. 1 се налага наказание глоба, съответно имуществена санкция в двоен размер.

Чл. 239. (1) Издател, който разпространява учебници и учебни помагала в отклонение на изискванията, при които е получил одобрение, се наказва с имуществена санкция в размер от 5000 до 10 000 лв. При повторно нарушение се налага имуществена санкция в двоен размер. При следващо нарушение органът, който е одобрил учебниците и учебните помагала може да отмени заповедта за одобрението им.

(2) Лица, които издават и разпространяват учебни материали с означение, което е от естество да въведе в заблуждение, че материалите са одобрени от Министерството на образованието и науката, се наказват с глоба – за физическите лица, съответно с имуществена санкция – за юридическите лица, в размер от 1000 до 5000 лв. При повторно извършване на нарушението се налага глоба, съответно имуществена санкция в двоен размер.

Чл. 240. (1) Актовете за установяване на нарушенията по чл. 238 и чл. 239 се съставят от длъжностни лица, определени от министъра на образованието и науката, а наказателните постановления се издават от министъра на образованието и науката или от определени от него длъжностни лица.

(2) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Майчин език” е езикът, на който детето общува в семейството си.
2. „Държава членка” е държава членка на Европейския съюз или друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, и Конфедерация Швейцария.
3. „Финансиращи органи” са първостепенните разпоредители с бюджетни кредити, от бюджетите на които се финансират дейности по образованието.
4. „Образователна услуга” е обучението и възпитанието на деца и ученици извън учебния процес, включително и по учебни предмети, изучавани в училище, без придобиване на степен на завършено образование или професионална квалификация.

5. „Конфликт на интереси” е налице, когато образователните услуги срещу заплащане се предоставят на учениците, които се обучават в училището, в което учителят преподава, с изключение на чл. 12, ал. 3 и 4, както и от учител, който участва при подготовката на изпитните материали за национално външно оценяване.

6. „Системно” е нарушаването на училищната дисциплина повече от три пъти.

7. „Деца и ученици със специални образователни потребности” са деца и ученици с различни видове увреждания – сензорни, физически, умствена изостаналост, множество увреждания, с езиково-говорни нарушения, със специфични обучителни трудности, с аутизъм, които изискват полагането на особена грижа.

8. „Включващо обучение” е процес на признаване и удовлетворяване на многообразните образователни потребности на децата и учениците, насочен към изграждане на хармонична образователна среда и към повишаване на качеството на образование чрез осигуряване на гъвкавост и вариативност както по отношение на структурата, така и по отношение на съдържанието на образователно-възпитателния процес.

9. „Ресурсен учител” е учител-специален педагог, който подпомага включването на децата и учениците със специални образователни потребности в образователно-възпитателния процес и в извънкласните и извънучилищните дейности с цел оптимално усвояване на учебното съдържание, адаптиране в училищната среда и личностно и социално развитие.

10. „Подкрепяща среда” е достъпна архитектурна среда, подходяща информационна среда (учебно-технически средства и апаратура, дидактически материали, учебни помагала и др.) в детската градина и в училището, в които се обучават и възпитават деца и ученици със специални образователни потребности, непрекъснатата психолого-педагогическа подкрепа от екип от специалисти, както и осигуряване на индивидуални образователни програми.

11. „Преобразуване” е вливане, сливане, отделяне или разделяне на съществуващи училища, детски градини и центрове за работа с деца.

12. „Училище от интернатен тип” е училище с целодневна организация на учебния ден и с организирано общежитие.

13. „Училище от полуинтернатен тип” е училище с целодневна организация на учебния ден.

14. „Местни лица” са българските граждани и гражданите на друга държава членка и юридическите лица, регистрирани на територията на Република България или на друга държава членка.

15. „Българи, живеещи извън Република България” са лицата по смисъла на Закона за българите, живеещи извън Република България.

16. „Ключови компетентности за учене през целия живот” са компетентностите, посочени в Европейската референтна рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот, приета с Препоръка на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г.

§ 2. Във военизираните средни училища от системата на Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи този закон се прилага, доколкото друго не е предвидено с актовете за създаването им и разпоредбите на специалните закони, отнасящи се до устройството и дейността им.

§ 3. Документи за завършени етапи или степени на училищно образование, както и за придобита професионална квалификация, издадени от училища на чужди държави, се признават при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката.

§ 4. (1) Министерството на образованието и науката събира такси в размери, определени с тарифа, одобрена от Министерския съвет, както следва:

1. за разглеждане на искане за откриване и преобразуване на частни училища, детски градини и центрове за работа с деца; таксата се определя в зависимост от вида училище, детска градина или център за работа с деца и включва разходите за извършване на оценка на съответствието на заявените факти и обстоятелства и представените документи с изискванията за откриване или преобразуване;

2. за издаване на разрешение или приемане на решение за откриване и преобразуване на частни училища, детски градини и центрове за работа с деца и за извършване на промени в тях; таксата се определя в зависимост от вида училище, детска градина или център за работа с деца и включва разходите за подготовката им;

3. за разглеждане на заявление за одобряване на учебник или учебно помагало; таксата включва разходите за проверка на внесените документи;

4. за извършване на оценка на учебник или учебно помагало за съответствието им с националните образователни стандарти за учебното съдържание и с изискванията на наредбата по 97, ал. 1;

5. за признаване на документ за завършен етап или степен на училищно образование или за придобиване на професионална квалификация, издаден от училища

на чужди държави, и за издаване на удостоверение; таксата се определя в зависимост от признавания етап или степен на образование или от вида на професионалната квалификация и включва разходите за проверка на документите и за извършване на експертна оценка за съпоставяне на продължителността на обучението, вида на училището, в което е извършено обучението, и учебните предмети с изискванията на нормативните актове и учебните планове и програми, действащи в системата на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка.

(2) За извършване на действия за одобряване на учебници и учебни помагала по реда на чл. 94, ал. 2 Министерството на културата събира такси, определени с тарифа, одобрена от Министерския съвет.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 5. (1) Учениците, които през учебната 2009/2010 година постъпват в I, II, III, IV, V, VI и VII клас, продължават обучението си и придобиват образование при условията и по реда на този закон.

(2) Учениците, които през учебната 2009/2010 година постъпват в VIII, IX, X, XI и XII клас, продължават обучението си и придобиват образование при условията на чл. 22 и чл. 23 от Закона за народната просвета.

(3) Учениците по ал. 2 се обучават в съответствие с държавните образователни изисквания по чл. 16, т. 2, 3, 6, 7 и 8 от Закона за народната просвета и по утвърдените до влизане в сила на този закон учебни планове и учебни програми. Те полагат държавни зрелостни изпити и/или държавни изпити за придобиване на професионална квалификация при условията и по реда на този закон.

(4) Лица, които са завършили успешно последен гимназиален клас, но не са придобили средно образование преди влизане на този закон в сила, придобиват средно образование с полагане на държавни зрелостни изпити при условията и по реда на този закон.

§ 6. (1) В срок до 1 година от влизане в сила на този закон държавните и общинските обслужващи звена по чл. 33а, ал. 1 от Закона за народната просвета, които не отговарят на изискванията на чл. 39, се закриват или се привеждат в съответствие с този закон, със Закона за администрацията или с Търговския закон.

(2) В срока по ал. 1 държавните и общинските обслужващи звена, които отговарят на изискванията на чл. 39, се преобразуват съответно в центрове за работа с деца.

§ 7. В срок до 1 година от влизане в сила на този закон училищата и детските градини предприемат действия за привеждане на наименованието в съответствие с този закон.

§ 8. (1) В срок до 6 месеца от обнародване на този закон в „Държавен вестник“ министърът на образованието и науката предлага на Министерския съвет да прием списък на училищата с национално значение.

(2) Приетите въз основа на Закона за народната просвета списък на защитените и списък на средищните училища, както и критериите за включване на училища в тях се прилагат до изменението или отмяната им при условията и по реда на този закон.

§ 9. (1) В срок до 1 година от влизане в сила на този закон органите по чл. 40, ал. 1, т. 1 – 4 предприемат действия за закриване или преобразуване на съществуващите към влизане на закона в сила оздравителни училища и оздравителни детски градини.

(2) С влизане в сила на този закон съществуващите болнични училища се закриват.

(3) Учениците от закритите болнични училища продължават обучението си в училище по този закон, като за времето на престоя си в болница имат право да се обучават при условията и по реда на чл. 103.

(4) Предоставените за управление на болничните училища имоти – публична държавна, съответно публична общинска собственост, преминават в управление на Министерството на образованието и науката, съответно в управление на общината, на чиято територия се намират.

(5) Задължителната документация на закритите болнични училища се съхранява в съответния регионален инспекторат по образованието или в посочено от началника на регионалния инспекторат по образованието училище.

§ 10. (1) Лицата, заемащи длъжност „учител“ към влизане в сила на този закон, които отговарят на изискванията за заемане на учителска длъжност по чл. 178, се преназначават на длъжност „учител“ в съответствие с този закон.

(2) Лицата, заемащи длъжност „учител” към влизане в сила на този закон и отговарящи на изискванията по чл. 178, които притежават висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър” и са заемали длъжност „учител” не по-малко от 10 години преди влизане в сила на този закон, се преназначават на длъжност „старши учител”.

(3) Лицата, заемащи длъжност „учител” към влизане в сила на този закон, които не отговарят на изискванията на чл. 178, запазват правата си до явяване на лице, което отговаря на изискванията за заемане на длъжността.

§ 11. (1) Мандатът по чл. 205, ал. 1 на лицата, заварените на длъжност „директор” на училище и детска градина, започва да тече от влизане в сила на този закон, ако заемат длъжността въз основа на конкурс.

(2) Лицата, които към влизане в сила на този закон заемат длъжността „директор” до провеждане на конкурс, запазват правата си до заемане на длъжността въз основа на конкурс, но за не повече от 1 година.

(3) При провеждане на конкурси за заемане на длъжност „директор” лицата по ал. 1 се ползват с правата на лица, притежаващи директорска правоспособност по смисъла на този закон.

(4) Трудовите правоотношения на заварените на длъжност „директор” на обслужващо звено се уреждат в съответствие с акта за преобразуването или закриването им по § 6.

§ 12. Одобрените учебници и учебните помагала, които се използват в системата на народната просвета до влизане в сила на този закон, запазват действието си до одобряването на нови учебници и учебни помагала или до одобряването на промяна в тях при условията и по реда на този закон.

§ 13. До влизане в сила на подзаконовите актове, предвидени в този закон, се прилагат действащите в системата на народната просвета подзаконови нормативни актове, доколкото не противоречат на този закон.

§ 14. Този закон отменя:

1. Закона за народната просвета (Обн., ДВ, бр. 86 от 18.10.1991 г., изм., бр. 90 от 24.10.1996 г., изм. и доп., бр. 36 от 31.03.1998 г., доп., бр. 124 от 27.10.1998 г., изм., бр. 153 от 23.12.1998 г., в сила от 1.01.1999 г., бр. 67 от 27.07.1999 г., в сила от 27.07.1999 г.,

бр. 68 от 30.07.1999 г., изм. и доп., бр. 90 от 24.09.2002 г., в сила от 24.09.2002 г., бр. 95 от 8.10.2002 г., в сила от 8.10.2002 г., бр. 29 от 31.03.2003 г., в сила от 31.03.2003 г., изм., бр. 71 от 12.08.2003 г., доп., бр. 86 от 30.09.2003 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 114 от 30.12.2003 г., изм. и доп., бр. 40 от 14.05.2004 г., изм., бр. 28 от 1.04.2005 г., в сила от 1.04.2005 г., бр. 94 от 25.11.2005 г., в сила от 25.11.2005 г., бр. 103 от 23.12.2005 г., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., изм. и доп., бр. 41 от 19.05.2006 г., бр. 105 от 22.12.2006 г., изм., бр. 113 от 28.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., изм. и доп., бр. 50 от 30.05.2008 г.).

2. Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план (Обн., ДВ, бр. 67 от 27.07.1999 г., в сила от 27.07.1999 г., изм. и доп., бр. 90 от 24.09.2002 г., в сила от 24.09.2002 г., бр. 95 от 8.10.2002 г., в сила от 8.10.2002 г., бр. 29 от 31.03.2003 г., в сила от 31.03.2003 г., бр. 40 от 14.05.2004 г., бр. 41 от 19.05.2006 г., бр. 105 от 22.12.2006 г., бр. 50 от 30.05.2008 г.).

§ 15. В Кодекса на труда (Обн., ДВ, бр. 26 от 1.04.1986 г. и бр. 27 от 4.04.1986 г., доп., бр. 6 от 22.01.1988 г., изм. и доп., бр. 21 от 13.03.1990 г., изм., бр. 30 от 13.04.1990 г., в сила от 13.04.1990 г., бр. 94 от 23.11.1990 г., бр. 27 от 5.04.1991 г., в сила от 5.04.1991 г., доп., бр. 32 от 23.04.1991 г., изм., бр. 104 от 17.12.1991 г., в сила от 17.12.1991 г., доп., бр. 23 от 19.03.1992 г., изм. и доп., бр. 26 от 31.03.1992 г., доп., бр. 88 от 30.10.1992 г., изм. и доп., бр. 100 от 10.12.1992 г., в сила от 1.01.1993 г.; Решение № 12 на Конституционния съд на РБ от 20.07.1995 г. - бр. 69 от 4.08.1995 г.; доп., бр. 87 от 29.09.1995 г., изм. и доп., бр. 2 от 5.01.1996 г., изм., бр. 12 от 9.02.1996 г., изм. и доп., бр. 28 от 2.04.1996 г., изм., бр. 124 от 23.12.1997 г., доп., бр. 22 от 24.02.1998 г.; Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 30.04.1998 г. - бр. 52 от 8.05.1998 г.; доп., бр. 56 от 19.05.1998 г., бр. 83 от 21.07.1998 г., бр. 108 от 15.09.1998 г., изм. и доп., бр. 133 от 11.11.1998 г., бр. 51 от 4.06.1999 г., доп., бр. 67 от 27.07.1999 г., в сила от 28.08.1999 г., изм., бр. 110 от 17.12.1999 г., в сила от 1.01.2000 г., изм. и доп., бр. 25 от 16.03.2001 г., в сила от 31.03.2001 г., изм., бр. 1 от 4.01.2002 г., бр. 105 от 8.11.2002 г., изм. и доп., бр. 120 от 29.12.2002 г., бр. 18 от 25.02.2003 г., изм., бр. 86 от 30.09.2003 г., в сила от 1.01.2004 г., изм. и доп., бр. 95 от 28.10.2003 г., бр. 52 от 18.06.2004 г., в сила от 1.08.2004 г., бр. 19 от 1.03.2005 г., изм., бр. 27 от 29.03.2005 г., доп., бр. 46 от 3.06.2005 г., изм., бр. 76 от 20.09.2005 г., в сила от 1.01.2007 г., изм. и доп., бр. 83 от 18.10.2005 г., изм., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., изм. и доп., бр. 24 от 21.03.2006 г., изм., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп., бр. 48 от 13.06.2006 г., в

сила от 1.07.2006 г., бр. 57 от 14.07.2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз - 1.01.2007 г., бр. 68 от 22.08.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 75 от 12.09.2006 г., изм. и доп., бр. 102 от 19.12.2006 г., доп., бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 40 от 18.05.2007 г., бр. 46 от 12.06.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., бр. 64 от 7.08.2007 г., доп., бр. 104 от 11.12.2007 г., изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г., бр. 94 от 31.10.2008 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 108 от 19.12.2008 г., бр. 109 от 23.12.2008 г., в сила от 2.01.2009 г.) в чл. 157 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава нова т. 8:

„8. за посещение в училището, в което се обучава неговото дете – 8 часа годишно, независимо от броя на децата, а ако отпусъкът се ползва от двамата родители – общо 8 часа. Отпусъкът се ползва почасово, но не повече от 2 часа за един работен ден.”

2. В ал. 3, т. 2 думите „т. 5а и б” се заменят с „т. 5а, б и 8”.

§ 16. (1) Този закон влиза в сила от учебната 2009/2010 г.